

Kieliversiot

[Suomi](#) [Ruotsi](#)

Säädöskäänökset

[Englanti](#) [Venäjä](#)

Asiasanat

[Lastensuojelu](#)

Säädöksen typpi

Laki

Hallinnonala

Sosiaali- ja terveysministeriö

Antopäivä

13.4.2007

Julkaisupäivä

19.4.2007

Voimaantulo

1.1.2008

ELI-tunnus

<http://data.finlex.fi/eli/sd/2007/417/ajantasa/2025-06-27/fin> Kopioi ELI-linkki

---

Suomen säädöskokoelman alkuperäinen säädös

[SDK 417/2007](#)

Vireillä olevat hallituksen esitykset

[HE 149/2025](#)

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Lain tarkoituksena on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuumpäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojuun.

2 §

Vastuu lapsen hyvinvoinnista

Lapsen vanhemmillä ja muilla huoltajilla on ensisijainen vastuu lapsen hyvinvoinnista. Lapsen vanhemman ja muun huoltajan tulee turvata lapselle tasapainoinen kehitys ja hyvinvohti siten kuin lapsen huolosta ja tapaamisoikeudesta annetussa laissa ([361/1983](#)) säädetään.

Lasten ja perheiden kanssa toimivien viranomaisten on tuettava vanhempia ja huoltajia heidän kasvatustehtävässään ja pyrittävä tarjoamaan perheelle tarpeellista apua riittävän varhain sekä ohjattava lapsi ja perhe tarvittaessa lastensuojelun piiriin.

Lastensuojelun on tuettava vanhempia, huoltajia ja muita lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavia henkilöitä lapsen kasvatuksessa ja huolenpidossa järjestämällä tarvittavia palveluja ja tukitoimia. Jäljempänä tässä laissa säädetyin edellytyksin lapsi voidaan sijoittaa kodin ulkopuolelle tai ryhtyä muihin toimenpiteisiin lapsen hoidon ja huollon järjestämiseksi.

3 § ([12.2.2010/88](#))

Lastensuojelu

Lastensuojelua on lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu.

Lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua toteutetaan tekemällä asiakassuunnitelma sekä järjestämällä avohuollon tukitoimia. ([30.12.2014/1302](#))

Lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua ovat myös lapsen kiireellinen sijoitus ja huostaanotto sekä niihin liittyvä sijaishuolto ja jälkihuolto.

3 a § ([12.2.2010/88](#))

Ehkäisevä lastensuojelu

Kunta ja hyvinvoittialue järjestävät lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ehkäisevää lastensuojelua silloin, kun lapsi tai perhe ei ole lastensuojelun asiakkaana. ([8.7.2022/610](#))

Ehkäisevällä lastensuojelulla edistetään ja turvataan lasten kasvua, kehitystä ja hyvinvointia sekä tuetaan vanhemmuutta. Ehkäisevää lastensuojelua on tuki ja erityinen tuki, jota annetaan esimerkiksi opetuksessa,

nuorisotyössä, päivähoidossa, äitiys- ja lastenneuvolassa sekä muussa sosiaali- ja terveydenhuollossa.

Kun lapsi on lastensuojelun asiakkaana, edellä 2 momentissa tarkoitettua tukea järjestetään osana avo-, sijais- tai jälkihuoltoa.

4 §

Lastensuojelun keskeiset periaatteet

Lastensuojelun on edistettävä lapsen suotuisaa kehitystä ja hyvinvointia. Lastensuojelun on tuettava vanhempiä, huoltajia ja muita lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavia henkilöitä lapsen kasvatuksessa ja huolenpidossa. Lastensuojelun on pyrittävä ehkäisemään lapsen ja perheen ongelmia sekä puuttumaan riittävän varhain havaittuihin ongelmiin. Lastensuojelun tarvetta arvioitaessa ja lastensuojelua toteuttaessa on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu.

Lapsen etua arvioitaessa on kiinnitettävä huomiota siihen, miten eri toimenpiteenvaihtoehdot ja ratkaisut turvaavat lapselle:

- 1) tasapainoisen kehityksen ja hyvinvoinnin sekä läheiset ja jatkuват ihmisuhteet;
- 2) mahdollisuuden saada ymmärtämystä ja hellyyttä sekä iän ja kehitystason mukaisen valvonnan ja huolenpidon;
- 3) taipumuksia ja toivomuksia vastaavan koulutuksen;
- 4) turvallisen kasvuumpäristön ja ruumiillisen sekä henkisen koskemattomuuden;
- 5) itsenäistymisen ja kasvamisen vastuullisuuteen;
- 6) mahdollisuuden osallistumiseen ja vaikuttamiseen omissa asioissaan; sekä
- 7) kielessisen, kulttuurisen ja uskonnollisen taustan huomioimisen.

Lastensuojelussa on toimittava mahdollisimman hienovaraisesti ja käytettävä ensisijaisesti avohuollon tukitoimia, jollei lapsen etu muuta vaadi. Kun sijaishuolto on lapsen edun kannalta tarpeen, se on järjestettävä viivytyksettä. Sijaishuoltoa toteuttaessa on otettava lapsen edun mukaisella tavalla huomioon tavoite perheen jälleenyhdistämisestä.

4 a § (12.4.2019/542)

Lapsen oikeus tasapainoiseen kehitykseen ja hyvinvointiin

Lastensuojelun on turvattava lapsen hyvä hoito ja kasvatus, lapsen ikään ja kehitystasoon nähden tarpeellinen valvonta ja huolenpito sekä lapsen oikeus tasapainoiseen kehitykseen ja hyvinvointiin siten kuin lapsen huollostaa ja tapaamisoikeudesta annetun lain 1 §:ssä säädetään.

Rajoitusten käytön edellytyksistä ja päättöksentekovelvollisuudesta säädetään erikseen 11 luvussa. Lapsen hoito, kasvatus, valvonta tai huolenpito ei saa sisältää 11 luvussa tarkoitettuja rajoituksia.

5 §

Lapsen ja nuoren mielipide ja toivomukset

Lapselle on hänen ikäänsä ja kehitystasoaan vastaan tarkoittava oikeus saada tietoa häntä koskevassa lastensuojeluasiassa ja mahdollisuus esittää siinä mielipiteensä. Lastensuojelun tarvetta arvioitaessa, lasta tai nuorta koskevaa päätöstä tehtäessä ja lastensuojelua toteutettaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota lapsen tai nuoren mielipiteisiin ja toivomuksiin.

6 § ([28.12.2023/1283](#))

Lapsi ja nuori

Tässä laissa pidetään lapsena alle 18-vuotiasta ja nuorena 18–22-vuotiasta.

2 luku ([30.12.2014/1302](#))

2 luku on kumottu L:lta [30.12.2014/1302](#).

3 luku

Lastensuojelun järjestäminen

11 §

Lastensuojelun järjestäminen ja kehittäminen

Kunnan on huolehdittava siitä, että ehkäisevä lastensuojelu järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaiseksi kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Hyvinvoittialueen on huolehdittava ehkäisevästä lastensuojelusta sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissaan sekä siitä, että lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaiseksi kuin hyvinvoittialueella esiintyvä tarve edellyttää. Lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua on järjestettävä tarvittavassa laajuudessa niinä vuorokauden aikoina, joina sitä tarvitaan. ([8.7.2022/610](#))

Lastensuojelun on oltava laadultaan sellaista, että se takaa lastensuojelun tarpeessa oleville lapsille ja nuorille sekä heidän perheilleen heidän tarvitsemansa avun ja tuen.

Hyvinvoittialue vastaa lastensuojelun toimeenpanoon liittyvistä tehtävistä. Sen on lastensuojelua järjestäessään oltava tarvittaessa yhteistyössä hyvinvoittialueen ja sen alueella olevien kuntien eri toimialojen, muiden viranomaisten samoin kuin muiden hyvinvoittialueiden ja niiden alueilla sijaitsevien kuntien sekä muiden palveluja järjestävien yhteisöjen ja laitosten kanssa riittävien ja tarvetta vastaavien palvelujen järjestämiseksi ja asiantuntemuksen turvaamiseksi hyvinvoittialueella. ([8.7.2022/610](#))

12 § ([8.7.2022/610](#))

Lasten ja nuorten hyvinvoitisiunnitelmat

Kunnan tai useamman kunnan yhdessä on laadittava lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi kunnan tai kuntien toimintaa koskeva lasten- ja nuorten hyvinvoitisiunnitelma, joka hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Suunnitelma on otettava huomioon kantalain ([410/2015](#)) 110 §:n mukaista talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa. Suunnitelma on osa

sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ([612/2021](#)) 6 §:ssä tarkoitettua kunnan hyvinvointisuunnitelmaa.

Edellä 1 momentissa tarkoiteten kunnan lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tulee sisältää suunnittelukaudelta tiedot:

- 1) lasten ja nuorten kasvuoloista sekä hyvinvoinnin tilasta;
- 2) lasten ja nuorten hyvinvointia edistävistä sekä ongelmia ehkäisevistä toimista ja palveluista;
- 3) yhteistyön järjestämisestä eri viranomaisten sekä lapsille ja nuorille palveluja tuottavien yhteisöjen ja laitosten välillä; sekä
- 4) suunnitelman toteuttamisesta ja seurannasta.

Hyvinvointialueen on laadittava lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi hyvinvointialueen toimintaa koskeva alueellinen lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, joka hyväksytään hyvinvointialueen aluevaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Suunnitelma on otettava huomioon hyvinvointialueesta annetun lain ([611/2021](#)) 115 §:n mukaista talousarviota ja suunnitelmaa sekä mainitun lain 41 §:n mukaista palvelustrategiaa laadittaessa. Suunnitelma on osa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 7 §:ssä tarkoitettua hyvinvointialueen hyvinvointisuunnitelmaa. Momenttia ei sovelleta Helsingin kaupunkiin.

Edellä 3 momentissa tarkoiteten alueellisen lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tulee sisältää suunnittelukaudelta tiedot:

- 1) lasten ja nuorten kasvuoloista sekä hyvinvoinnin tilasta alueella;
- 2) lasten ja nuorten hyvinvointia edistävistä sekä ongelmia ehkäisevistä toimista ja palveluista alueella;
- 3) lastensuojelun tarpeesta alueella;
- 4) lastensuojeluun varattavista voimavaroiista;
- 5) tämän lain mukaisten tehtävien hoitamiseksi käytettävissä olevasta lastensuojelun palvelujärjestelmästä;
- 6) yhteistyön järjestämisestä eri viranomaisten sekä lapsille ja nuorille palveluja tuottavien yhteisöjen ja laitosten välillä; sekä
- 7) suunnitelman toteuttamisesta ja seurannasta.

Helsingin kaupungin on lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi sisällytettävä 4 momentin mukaiset tiedot 1 momentissa tarkoitettuun lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan.

Kunnan ja hyvinvointialueen on tehtävä yhteistyötä tässä pykälässä tarkoitettujen suunnitelmien laadinnassa noudattaen, mitä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 6 ja 7 §:ssä säädetään. Momenttia ei sovelleta Helsingin kaupunkiin.

Lastensuojelutoimenpiteistä päättävä viranhaltija

Hyvinvointialueen määräämä virkasuhteessa oleva sosiaalityöntekijä käyttää päätöksentekovaltaa asioissa, jotka koskevat 38 §:n 1 momentissa tarkoitettua kiireellistä sijoitusta ja 39 §:n 1 momentissa tarkoitettua kiireellisen sijoituksen lopettamista. ([8.7.2022/610](#))

Hyvinvointialueen määräämä sosiaalihuollon johtava viranhaltija, joka täyttää sosiaalihuoltolain ([1301/2014](#)) **46 a §:n** 1 momentissa säädetyt vaatimukset tai johtavan viranhaltijan määräämä muu virkasuhteessa oleva sosiaalityöntekijä tekee päätöksen asioissa, jotka koskevat tämän lain 38 §:n 3 momentissa tarkoitettua kiireellisen sijoituksen jatkamista, 43 §:n 1 momentissa tarkoitettua huostaanottoa ja siihen liittyvää sijaishuoltoa, 43 §:n 3 momentissa tarkoitettua huostaanoton tai kiireellisen sijoituksen aikana tehtävää sijaishuoltopaikan muuttamista ja 47 §:ssä tarkoitettua huostassapidon lopettamista. Johtava viranhaltija tai hänen määräämänsä viranhaltija tekee myös 28 §:ssä tarkoitetun lapsen tutkimusta ja 43 §:n 2 momentissa tarkoitetun huostaanottoa ja siihen liittyvää sijaishuoltoa koskevan hakemuksen. ([8.7.2022/610](#))

Edellä 2 momentissa tarkoitetuissa asioissa viranhaltijan tulee olla muu kuin 13 b §:ssä tarkoitettu lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä. Viranhaltija, joka on tehnyt 38 §:n 1 momentin mukaisen kiireellistä sijoitusta koskevan päätöksen, ei voi tehdä kiireellisen sijoituksen jatkamista koskevaa päätöstä.

Rajoituksista ja rajoitustoimenpiteistä päättävästä viranhaltijasta säädetään 11 luvussa.

13 a § ([12.2.2010/88](#))

Lapsen sijoittaminen vankilan perheosastolle

Päätöksen lapsen sijoittamisesta vankeusrangaistustaan suorittavan tai tutkintavankaudessa olevan vanhempansa luo vankilan perheosastolle tekee 13 §:n mukaan määrätytyvä viranhaltija Rikosseuraamuslaitosta kuultuaan. Päätöksen 37 §:n 3 momentin mukaisesta lapsen sijoittamisesta tekee 13 b §:ssä tarkoitettu lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä Rikosseuraamuslaitosta kuultuaan.

13 b § ([22.4.2016/297](#))

Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä

Lastensuojelun asiakkaana olevalle lapselle on nimettävä hänen asioistaan vastaava sosiaalityöntekijä (*lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä*), jonka tulee olla sosiaalihuollon ammattiherkilöistä annetussa laissa ([817/2015](#)) tarkoitettu sosiaalihuollon ammattiherkilö.

Yhdellä lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä saa olla enintään 30 lasta asiakkaanaan. ([22.12.2021/1276](#))

14 § ([8.7.2022/610](#))

Moniammatillisen asiantuntemuksen turvaaminen

Hyvinvointialueen on huolehdittava siitä, että lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä on käytettävissään lapsen kasvun ja kehityksen, terveydenhuollon, oikeudellista sekä muuta lastensuojelutyössä tarvittavaa asiantuntemusta.

Hyvinvoitointialueen tulee asettaa sosiaali- ja terveydenhuollon edustajista, lapsen kasvun ja kehityksen asiantuntijoista sekä muista lastensuojelutyössä tarvittavista asiantuntijoista koostuva lastensuojelun asiantuntijaryhmä. Lastensuojelun asiantuntijaryhmä avustaa sosiaalityöntekijää lapsen huostaanottoa sekä sijaishuoltoa koskevien asioiden valmistelussa ja muussa lastensuojelun toteuttamisessa. Lisäksi asiantuntijaryhmä antaa lausuntoja lastensuojelutoimenpiteitä koskevan päätöksenteon tueksi.

15 § ([8.7.2022/610](#))

Terveydenhuollon erityiset velvollisuudet

Hyvinvoitointialueen terveydenhuollon toimintayksikön on annettava lapsi- ja perhekohtaisessa lastensuojelussa asiantuntija-apua ja tarvittaessa järjestettävä lapsen tutkimus sekä hoito- ja terapiapalveluja lapselle. Lasten tarvitsemat seksuaalisen hyväksikäytön tai pahoinpitelyn epäilyn selvittämiseen liittyvät palvelut on järjestettävä kiireellisinä.

16 § ([12.2.2010/88](#))

Lastensuojelun järjestämisestä vastuussa oleva hyvinvoitointialue ([8.7.2022/610](#))

Lastensuojelun järjestämisestä vastaa hyvinvoitointialue, jonka alueella lapsen tai nuoren kotikunta on. Jos se kunta, jossa lapsi tai nuori pääasiallisesti asuu, ei kotikuntalain ([201/1994](#)) 2 §:n tai 3 §:n 1 kohdan mukaan ole hänen kotikuntansa, lastensuojelun järjestämisestä vastaa hyvinvoitointialue, jonka alueella lapsen tai nuoren asuinkunta on. ([8.7.2022/610](#)).

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, vastaa 38 §:n 1 momentissa tarkoitettun kiireellistä sijoitusta koskevan päätöksen tekemisestä hyvinvoitointialue, jonka alueella lapsen tilapäinen oleskelukunta on, jos hyvinvoitointialue, jonka alueella lapsen koti- tai asuinkunta on, ei ole päätöstä tehtäessä tiedossa tai päätöksen tekemistä ei voida viivytä vaarantamatta kiireellisen sijoituksen tarkoituksen toteutumista. Kiireellisen sijoituksen tekemisen jälkeen järjestämisvastuu siirtyy hyvinvoitointialueelle, jonka alueella lapsen koti- tai asuinkunta on, jossa tehdään tarvittaessa 43 §:n 3 momentin mukainen sijaishuoltopaikan muuttamista koskeva päätös ottaen huomioon, mitä 50 ja 54 §:ssä säädetään. Jos lapsi muuttaa kiireellisen sijoituksen aikana pois hyvinvoitointialueelta, jonka alueella hänen koti- tai asuinkuntansa on, ei järjestämisvastuu siirry uudelle hyvinvoitointialueelle, jonka alueella asuinkunta on, ennen kiireellisen sijoituksen lakkaamista.

([8.7.2022/610](#)).

Hyvinvoitointialueet voivat sopia lastensuojelun järjestämisestä toisin kuin tässä pykälässä säädetään, jos se on lapsen edun mukaista. ([28.12.2023/1283](#)).

16 a § ([8.7.2022/610](#))

Lastensuojelun kustannuksista vastaava hyvinvoitointialue

Lastensuojelun kustannuksista vastaa hyvinvoitointialue, jonka alueella lapsen kotikunta on, ellei muualla laissa toisin säädetä.

Jos se kunta, jossa lapsi tai nuori pääasiallisesti asuu, ei kotikuntalain 2 §:n tai 3 §:n 1 kohdan mukaan ole hänen kotikuntansa, vastaa lastensuojelun avohuollon tukitoimena järjestetyn laitoshuollon tai perhehoidon kustannuksista hyvinvoitointialue, jonka alueella lapsen tai nuoren asuinkunta on lukuun ottamatta yli 14

vuorokautta kestävää laitoshuoltoa tai perhehoitoa, jonka kustannuksista vastaa hyvinvoittialue, jonka alueella lapsen tai nuoren kotikunta on.

Lapsen sijaishuollon kustannuksista vastaa se hyvinvoittialue, jossa lapsen sijaishuollon järjestämisen tarve on syntynyt. Jälkihuollon kustannuksista vastaa se hyvinvoittialue, joka on vastannut sijaishuollon kustannuksista. Jos jälkihuolto järjestetään 75 §:n 1 momentissa tarkoitettun yli puoli vuotta kestääneen avohuollon tukitoimena tapahtuneen sijoituksen perusteella, vastaa jälkihuollon kustannuksista se hyvinvoittialue, jonka alueella on lapsen kotikunta sijoituksen päätyessä. Jos jälkihuolto järjestetään harkinnanvaraisesti 75 §:n 2 momentin mukaisesti, vastaa kustannuksista se hyvinvoittialue, jossa jälkihuoltopäätös tehdään.

16 b § ([28.12.2023/1283](#))

Sijoitushyvinvoittialueen järjestämivastuu

Hyvinvoittialueen, jossa lapsi tai nuori on avohuollon tukitoimena tai sijaishuoltoon sijoitettuna taikka jälkihuollossa (*sijoitushyvinvoittialue*), on järjestettävä yhteistyössä 16 §:n 1 momentin tai 17 §:n mukaan vastuussa olevan hyvinvoittialueen (*sijoittajahyvinvoittialue*) sekä lapsen tai nuoren sijoituspaikan sijaintikunnan ja jälkihuollossa olevan lapsen tai nuoren asuinalueen kanssa lapselle tai nuorelle hänen huollon tai hoidon tarpeensa edellyttämät palvelut ja tukitoimet. Järjestetyistä palveluista ja tukitoimista aiheutuneet kustannukset sijoitushyvinvoittialue on oikeutettu perimään sijoittajahyvinvoittialueelta.

Sijoitushyvinvoittialueen velvollisuudesta järjestää 1 momentissa tarkoitettussa tilanteessa avohuollon tukitoimena tai sijaishuoltoon sijoitetun taikka jälkihuollossa olevan lapsen tai nuoren tarvitsemat terveydenhuollon palvelut sekä terveydenhuollon palveluista aiheutuvien kustannusten korvaamisesta säädetään terveydenhuoltolain ([1326/2010](#)) 69 §:ssä. Lapsen sijoituspaikan sijaintikunnan ja jälkihuollossa olevan lapsen asuinalueen velvollisuudesta järjestää avohuollon tukitoimena tai sijaishuoltoon sijoitetun taikka jälkihuollossa olevan lapsen esi- ja perusopetus säädetään perusopetuslaissa ([628/1998](#)) ja siitä aiheutuvien kustannusten korvaamisesta kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain ([618/2021](#)) 38 §:ssä. Avohuollon tukitoimena tai sijaishuoltoon sijoitetun taikka jälkihuollossa olevan lapsen varhaiskasvatuksen järjestämisestä ja siitä aiheutuvien kustannusten korvaamisesta säädetään varhaiskasvatuslaissa ([540/2018](#)).

16 c § ([8.7.2022/610](#))

Hyvinvoittialueiden keskinäiset korvaukset

Milloin hyvinvoittialue on tämän lain nojalla antanut perhehoitoa tai laitoshuoltoa muulle kuin sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 2 §:n 2 kohdassa tarkoitettulle asukkaalleen, sovelletaan hyvinvoittialueiden keskinäisiin korvauksiin mainitun lain 57 §:n 1 ja 3 momenttia.

17 § ([12.6.2009/437](#))

Lastensuojelun järjestäminen eräissä erityistilanteissa

Jos lapsen sijoittamista perhehoitoon tai laitoshoitoon koskeva asia tuomioistuimen toimivallasta, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoja ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa ja kansainvälisestä lapsikaappaudesta annetun neuvoston asetuksen (EU) 2019/1111 tai Suomea sitovan

valtiosopimuksen nojalla on ratkaistava Suomessa, mutta mikään hyvinvoittialue ei ole 16 §:n mukaan velvollinen järjestämään kyseistä hoitoa tai huoltoa, sen järjestämisestä päättäminen kuuluu sen hyvinvoittialueen viranomaisille, jonka alueella lapsen asuin- tai oleskelukunta viimeksi on ollut. Jos lapsella ei ole ollut asuin- eikä oleskelukuntaa Suomessa, päätösalta kuuluu sen hyvinvoittialueen viranomaisille, jonka alueella lapsen vanhemmat tai toinen heistä asuu tai oleskelee taikka, jos kumpikaan vanhemmista ei asu eikä oleskele Suomessa, sen hyvinvoittialueen viranomaisille, jonka alueella vanhempien tai toisen heistä asuin- tai oleskelukunta viimeksi on ollut. Jos kummallakaan vanhemmista ei ole ollut asuin- eikä oleskelukuntaa Suomessa, päätösalta kuuluu Helsingin kaupungin viranomaisille. Jos lapselle päätetään järjestää perhehoittoa tai laitoshuoltoa Suomessa, sen järjestämisestä ja tästä aiheutuvista kustannuksista vastaa se hyvinvoittialue, jonka viranomainen on edellä sanotun mukaisesti päättänyt asiasta.

(10.6.2022/459)

Lastensuojelun järjestäminen sellaiselle lapselle, jonka vanhemmat tai toinen heistä on tai on ollut Suomen kansalainen, mutta jolla ei ole sosiaali- ja terveysministeriön selvityksen mukaan asuin- tai oleskelukuntaa Suomessa ja jonka sosiaali- ja terveysministeriö saamiensa alustavien tietojen perusteella ei katso saavan asianmukaista huoltoa asuin- tai oleskelumaassaan, kuuluu 1 momentissa säädettyjen perusteiden mukaan määrätyyvälle hyvinvoittialueelle. Lastensuojelua voidaan tämän momentin nojalla järjestää vain, jollei 1 momentissa mainitusta asetuksesta tai Suomea sitovasta valtiosopimuksesta muuta johdu. (8.7.2022/610)

Asianomainen hyvinvoittialue voi pyytää ulkoministeriön välityksellä virka-apua lastensuojelutarpeen selvittämiseksi ulkomailta. Selvityksen voi ulkomailta tehdä myös sellainen henkilö, joka konsulipalvelulain (498/1999) 33 §:n mukaan voi suorittaa notaaripalveluja. (8.7.2022/610)

Jos lapsi on valtiossa, joka on toimivallasta, sovellettavasta laista, toimenpiteiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä vanhempainvastuuseen ja lasten suojeleun liittyvissä asioissa Haagissa 19 päivänä lokakuuta 1996 tehdyn yleissopimuksen osapuoli tai jos muutoin on aihetta otaksua, että tällaisen valtion viranomaisilla on lapsen suojeleun kannalta merkityksellisiä tietoja, pyyntö lastensuojelutarpeen selvittämiseksi voidaan osoittaa oikeusministeriolle.

18 § (8.7.2022/610)

Suhde muihin lakeihin

Tämän lain nojalla hyvinvoittialueen järjestämään toimintaan sovelletaan hyvinvoittialueiden rahoituksesta annettua lakia (617/2021) ja kunnan järjestämään toimintaan kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annettua lakia, jollei lailla toisin säädetä.

19 §

Asiakasmaksut

Lastensuojelusta voidaan periä asiakasmaksuja siten kuin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetussa laissa (734/1992) säädetään.

4 luku

Lapsen osallisuus

20 §

Lapsen mielipiteen selvittäminen ja kuuleminen

Lastensuojelua toteutettaessa on selvitettävä lapsen toivomukset ja mielipide sekä otettava ne huomioon lapsen iän ja kehitystason edellyttämällä tavalla. Lapsen mielipide on selvitettävä hienovaraisesti sekä siten, että tästä ei aiheudu tarpeettomasti haittaa lapsen ja hänen vanhempiensa tai muiden läheisten ihmisten välisille suhteille. Lapsen mielipiteen selvittämisen tapa ja pääasiallinen sisältö on kirjattava lasta koskeviin asiakasasiakirjoihin.

Kaksitoista vuotta täyttäneelle lapselle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi hallintolain [\(434/2003\) 34 §:n](#) mukaisesti häntä itseään koskevassa lastensuojeluasiassa.

Lapsen mielipide voidaan jättää selvittämättä vain, jos selvittäminen vaarantaisi lapsen terveyttä tai kehitystä tai jos se on muutoin ilmeisen tarpeetonta.

Mielipiteen selvittämisen ja kuulemisen yhteydessä lapselle ei saa antaa sellaisia tietoja, jotka vaarantavat hänen kehitystään tai ovat vastoin lapsen muuta erittäin tärkeää yksityistä etua.

21 §

Lapsen puhevallan käyttö

Kaksitoista vuotta täyttäneellä lapsella on oikeus käyttää huoltajan tai muun laillisen edustajan ohella erikseen puhevaltaansa itseään koskevassa lastensuojeluasiassa.

22 §

Edunvalvojan määrääminen huoltajan sijaiseksi

Lapselle tulee lastensuojeluasiassa määrätä edunvalvoja käyttämään huoltajan sijasta lapsen puhevaltaa, jos:

- 1) on perusteltu syy olettaa, ettei huoltaja voi puolueettomasti valvoa lapsen etua asiassa; ja
- 2) edunvalvojan määrääminen on tarpeen asian selvittämiseksi tai muutoin lapsen edun turvaamiseksi.

Hakemuksen edunvalvojan määräämiseksi voi tehdä holhoustoimesta annetussa laissa [\(442/1999\)](#) tarkoitettu holhousviranomainen, hyvinvointialue tai huoltaja itse. [\(8.7.2022/610\)](#)

Edunvalvojan määrää tuomioistuin. Myös holhousviranomainen voi määrätä edunvalvojan, jos huoltaja ja hyvinvointialue yhdessä sitä hakevat. Edunvalvojan määräämiseen sovelletaan, mitä holhoustoimesta annetussa laissa tai muussa laissa säädetään sijaisen määräämisestä edunvalvojalle. [\(8.7.2022/610\)](#)

23 § [\(8.7.2022/610\)](#)

Edunvalvojan palkkio ja kustannukset

Edellä 22 §:ssä tarkoitettusta edunvalvojan määräämisestä aiheutuneista kustannuksista sekä edunvalvojan palkkiosta ja kustannuksista vastaa se hyvinvointialue, joka on 16 ja 17 §:n mukaisesti vastuussa lastensuojelun järjestämisestä.

24 §

Vastuu lapsen edun turvaamisesta

Lapsenasioista vastaavan sosiaalityöntekijän on valvottava lapsen edun toteutumista ja avustettava virkansa puolesta lasta tai nuorta puhevallan käytössä sekä tarvittaessa ohjattava lapsi tai nuori oikeusavun piiriin taikka huolehdittava siitä, että lapselle haetaan 22 §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa edunvalvoja.

Hyvinvointialueen tulee olla edustettuna lapsen tekemäksi ilmoitetun rangaistavan teon esitutkinnassa ja tuomioistuinkäsittelyssä sekä käsiteltäessä oppivelvollisen lapsen koulusta tai oppilaitoksesta erottamista koskevaa asiaa opetustoimesta vastaavassa toimielimessä tai oppivelvollisuuslain ([\(1214/2020\) 4 §:ssä](#)) tarkoiteten koulutuksen järjestäjän toimielimessä, jollei hyvinvointialue arvioi läsnäolon olevan ilmeisen tarpeetonta. Hyvinvointialueen tulee tarvittaessa ohjata lapsi rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetun lain ([\(1015/2005\)](#) mukaiseen sovitteluun. ([8.7.2022/610](#))

5 luku

Lastensuojeluasiakkuuden alkaminen

25 § ([\(12.2.2010/88\)](#)

Ilmoitusvelvollisuus

Jonkin seuraavista tahoista palveluksessa tai luottamustoimessa oleva, vastaavissa tehtävissä toimeksiantosuhTEESSA tai itsenäisenä ammatinharjoittajana toimiva sekä kaikki terveydenhuollon ammattiHENkilöt ovat velvollisia salassapitosäännösten estämättä viipymättä ilmoittamaan hyvinvointialueelle, jos he ovat tehtävässään saaneet tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää mahdollista lastensuojelun tarpeen selvittämistä: ([\(8.7.2022/610\)](#)).

- 1) sosiaali- ja terveydenhuolto tai lasten päivähoido;
- 2) opetustoimi;
- 3) nuorisotoimi;
- 4) poliisitoimi;
- 5) Rikosseuraamuslaitos;
- 6) palo- ja pelastustoimi;
- 7) sosiaalipalvelujen, lasten päivähoidon tai terveydenhuollon palvelujen tuottaja;
- 8) opetuksen tai koulutuksen järjestäjä;
- 9) seurakunta tai muu uskonnollinen yhdyskunta;
- 10) kansainvälistä suojeLua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain ([\(746/2011\) 3 §:ssä](#)) tarkoitettu vastaanottokeskus tai järjestelykeskus;

- 11) hätäkeskustoimintaa harjoittava yksikkö;
- 12) koululaisten aamu- tai iltapäivätoimintaa harjoittava yksikkö;
- 13) Tulli;
- 14) rajavartiolaitos;
- 15) ulosottoviranomainen;
- 16) Kansaneläkelaitos.

[\(9.12.2016/1111\)](#)

Myös muu kuin 1 momentissa tarkoitettu henkilö voi tehdä tällaisen ilmoituksen häntä mahdollisesti koskevien salassapitosäännösten estämättä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuilla henkilöillä on velvollisuus tehdä salassapitosäännösten estämättä ilmoitus poliisille, kun heillä on tehtävässään tietoon tulleiden seikkojen perusteella syytä epäillä, että lapseen on kohdistettu:

- 1) rikoslain [\(39/1889\) 20 luvussa](#) seksuaalirikoksesta rangaistavaksi säädetty teko; tai
- 2) sellainen [rikoslain 21 luvussa](#) henkeen ja terveyteen kohdistuvana rikoksesta rangaistavaksi säädetty teko, josta säädetty enimmäisrangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta.

[\(30.12.2014/1302\)](#)

Sen estämättä, mitä 1 ja 3 momentissa säädetään, on voimassa, mitä rippiin tai muuhun sielunhoitoon liittyvästä salassapitovelvollisuudesta erikseen säädetään tai määrätään. [\(20.5.2011/542\)](#)

25 a § [\(30.12.2014/1302\)](#)

Yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi

Edellä 25 §:ssä tarkoitettu ilmoitusvelvollisuus voidaan toteuttaa salassapitosäännösten estämättä myös yhdessä lapsen tai hänen vanhempansa kanssa tehtynä sosiaalihuoltolain 35 §:n mukaisena yhteydenottona tuen tarpeen arvioimiseksi edellyttäen, että:

- 1) yhteydenotto tehdään viipymättä; ja
- 2) yhteydenoton yhteydessä 25 §:n 1 momentissa tarkoitettu ilmoitusvelvollinen henkilö ilmoittaa yhteydenottoon johtaneet syyt.

25 b § [\(27.8.2021/788\)](#)

Lastensuojeluilmoitusten tallentaminen sosiaalihuollon asiakasrekisteriin

Lastensuojeluilmoitukset talletetaan sosiaalihuollon asiakasisiakirjoista annetun lain [\(254/2015\) 22 §:n](#) mukaisesti mainitussa laissa tarkoitettuun sosiaalihuollon asiakasrekisteriin.

25 c § (12.2.2010/88)

Ennakollinen lastensuojeluilmoitus

Ennen lapsen syntymää 25 §:n 1 momentissa mainittujen henkilöiden on salassapitosäännösten estämättä tehtävä ennakollinen lastensuojeluilmoitus, jos on perusteltua syytä epäillä, että syntyvä lapsi tulee tarvitsemaan lastensuojelun tukitoimia välittömästi syntymänsä jälkeen.

Kiireellisissä tapauksissa päivystävän sosiaaliviranomaisen on arvioitava viipymättä ennakollisen lastensuojeluilmoituksen kohteena olevien henkilöiden sosiaalipalvelujen tarve. Yhteistyössä lastensuojelun sosiaalityöntekijän kanssa voidaan arvioida myös välittömästi lapsen syntymän jälkeen tarvittavat sosiaalipalvelut.

Lastensuojeluasia tulee vireille ja lastensuojeluasiakkuus alkaa lapsen syntymän jälkeen siten kuin 26 ja 27 §:ssä säädetään. ([30.12.2014/1302](#))

25 d § (30.12.2014/1302)

Lastensuojeluviranomaisen ilmoitusvelvollisuus

Jos lapsi muuttaa pois hyvinvointialueelta 26 §:ssä tarkoitettun lastensuojelutarpeen selvittämisen aikana tai ollessaan lastensuojelun asiakkaana, hyvinvointialueen on salassapitosäännösten estämättä viipymättä ilmoitettava muutosta lapsen sille uudelle hyvinvointialueelle, jonka alueella lapsen uusi kotikunta on tai 16 §:n 1 momentissa tarkoitettulle hyvinvointialueelle, jonka alueella lapsen uusi asuinpaikka on. Uudelle hyvinvointialueelle on tarvittaessa toimitettava viipymättä myös ne asiaan liittyvät asiakirjat, jotka ovat välittämättömiä lastensuojelutarpeen arvioimiseksi tai lasten-suojelutoimenpiteiden järjestämiseksi. Lapsen uuden hyvinvointialueen on jatkettava selvityksen tekemistä tai muita lastensuojelutoimenpiteitä ottaen huomioon, mitä 16 §:ssä säädetään. ([8.7.2022/610](#))

Kun kiireellistä sijoitusta tai sijaishuoltopaikan muuttamista koskeva päätös tehdään lapsen huostaanottoa tai sijaishuoltoa koskevan asian ollessa vireillä hallinto-oikeudessa tai korkeimmassa hallinto-oikeudessa, on päätöksentekijän ilmoitettava tekemästään päätöksestä välittömästi hallinto-oikeudelle tai korkeimmalle hallinto-oikeudelle.

26 § (30.12.2014/1302)

Lastensuojeluasiain vireille tulo ja lastensuojelun tarpeen selvittäminen

Lastensuojeluasia tulee vireille hakemuksesta tai kun sosiaalityöntekijä tai muu lastensuojelun työntekijä on saanut muutoin tietää mahdollisesta lastensuojelun tarpeessa olevasta lapsesta.

Lastensuojeluasiain vireille tulon jälkeen sosiaalityöntekijän tai muun lastensuojelun työntekijän on arvioitava välittömästi lapsen mahdollinen kiireellinen lastensuojelun tarve.

Lisäksi on tehtävä sosiaalihuoltolain 36 §:n mukainen palvelutarpeen arvointi, jollei arvioinnin tekeminen ole ilmeisen tarpeetonta. Palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä selvitetään lastensuojelun tarve, ellei asia ole selvästi luonteeltaan sellainen, ettei lastensuojelun tukitoimia tarvita.

Arvion lastensuojelulain mukaisten palvelujen ja tukitoimien tarpeesta tekee sosiaalityöntekijä. Sosiaalityöntekijä arvioi lapsen kasvuolosuhteita sekä huoltajien tai muiden lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavien henkilöiden mahdollisuksia huolehtia lapsen hoidosta ja kasvatuksesta. Arvointi tehdään kyseessä olevan tapauksen olosuhteiden edellyttämässä laajuudessa. Arvioinnin tekemiseksi sosiaalityöntekijä voi tarvittaessa olla yhteydessä lapselle läheisiin henkilöihin sekä eri yhteistyötahoihin ja asiantuntijoihin siten kuin sosiaalihuoltolain 41 §:ssä säädetään.

Palvelutarpeen arvioinnin tekemisessä on noudatettava, mitä sosiaalihuoltolain 36 §:ssä säädetään. Arvio on aloitettava viipymättä ja saatettava loppuun ilman aiheetonta viivytystä. Arvio on aloitettava viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä asian vireille tulosta ja sen on valmistuttava viimeistään kolmen kuukauden kuluessa vireille tulosta.

27 § ([30.12.2014/1302](#))

Lastensuojelun asiakkuuden alkaminen

Lastensuojeluasiakkuus alkaa, kun sosiaalityöntekijä toteaa palvelutarpeen arvioinnin perusteella, että:

- 1) lapsen kasvuolosuhteet vaarantavat tai eivät turvaan lapsen terveyttä tai kehitystä; taikka
- 2) lapsi käyttäätymisellään vaarantaa terveyttään ja kehitystään; ja
- 3) lapsi tarvitsee lastensuojelulain mukaisia palveluja ja tukitoimia.

Lastensuojelun asiakkuus alkaa myös silloin, kun lastensuojeluasiian vireille tulon johdosta ryhdytään kiireellisiin toimiin lapsen terveyden ja kehityksen turvaamiseksi tai kun lapselle tai hänen perheelleen muutoin annetaan tässä laissa tarkoitettuja palveluja tai muuta tukea ennen palvelutarpeen arvioinnin valmistumista.

Sosiaalityöntekijän on tehtävä lastensuojelun asiakkuuden alkamisesta merkintä lasta koskeviin lastensuojeluasiakirjoihin sekä ilmoitettava siitä välittömästi huoltajalle ja lapselle ottaen kuitenkin huomioon, mitä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain ([703/2023](#)) 51 §:ssä säädetään. ([7.6.2024/309](#))

27 a § ([9.8.2013/598](#))

Määräaikojen noudattamisen seuranta

Tervyden ja hyvinvoinnin laitoksen tulee pyytää hyvinvointialueilta kaksi kertaa kalenterivuodessa 26 §:n 5 momentissa ja sosiaalihuoltolain 36 §:n 3 momentissa säädettyjen määräaikojen toteutumisen ja valvontan kannalta välttämättömät tiedot. Tiedot eivät saa sisältää yksittäistä henkilöä koskevia tunnistetietoja. ([8.7.2022/610](#))

Hyvinvointialueiden tulee luovuttaa maksutta Tervyden ja hyvinvoinnin laitokselle 1 momentissa tarkoitettut tiedot. ([8.7.2022/610](#))

Tervyden ja hyvinvoinnin laitoksen tulee luovuttaa 1 momentissa tarkoitettut tiedot edelleen Lupa- ja valvontavirastolle sen valtakunnallista ohjaus- ja valvontatehtävää varten. ([27.6.2025/779](#))

L:lla [779/2025](#) muutettu 3 momentti tulee voimaan 1.1.2026. Aiempi sanamuoto kuuluu:

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tulee luovuttaa 1 momentissa tarkoitettut tiedot edelleen Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle sen valtakunnallista ohjaus- ja valvontatehtävää varten.

28 § ([30.12.2010/1380](#))

Tuomioistuimen lupa lapsen tutkimiseen

Hallinto-oikeus voi 13 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettun viranhaltijan hakemuksesta antaa luvan lasta koskevaan lääkärin tai muun asiantuntijan suorittamaan tutkimukseen, jos tutkimus on lastensuojelun tarpeen selvittämiseksi välttämätön, mutta huoltaja kielää tutkimuksen tekemisen. Ennen hakemuksen tekemistä on selvitettävä lapsen mielipide, ellei se lapsen ikä, kehitystaso tai muut olosuhteet huomioon ottaen ole mahdotonta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu lupa annetaan määräajaksi. Ennen luvan antamista hallinto-oikeuden on kuultava lapsen huoltajaa ja 12 vuotta täyttyneitä lasta. Erityisen painavasta syystä lupa voidaan antaa, vaikka kuulemista ei ole voitu suorittaa.

Hallinto-oikeus voi päättäässään luvan antamisesta samalla määrätä, että luvan mukainen tutkimus saadaan tehdä muutoksenhausta huolimatta.

Hallinto-oikeuden lupaa koskevan päätöksen noudattamiseksi huoltajalle asetettavista velvoitteista on soveltuvin osin voimassa, mitä lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta annetussa laissa ([619/1996](#)) säädetään.

6 luku

Menettelysäännöksiä

29 §

Lapsen tapaaminen

Lastensuojelua toteutettaessa lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tai muun lastensuojelun työntekijän tulee tavata lapsi asiakkassuunnitelmaan tarkemmin kirjattavalla tavalla riittävän usein henkilökohtaisesti. ([13.12.2013/976](#)).

Lapsen henkilökohtaisten tapaamisten järjestämisessä on pyrittävä yhteistoimintaan huoltajan tai muun lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavan henkilön kanssa.

Sosiaalityöntekijällä tai muulla lastensuojelun työntekijällä on tarvittaessa oikeus tavata lapsi myös ilman huoltajan suostumusta, jos sen arvioidaan olevan lapsen ikä, kehitys tai olosuhteet muutoin huomioon ottaen lapsen edun mukaista. Lasta koskeviin asiakirjoihin on kirjattava syyt, jotka ovat edellyttäneet lapsen tapaamista vastoin huoltajan suostumusta. Huoltajalle on ilmoitettava tapaamisesta, jollei se ole selvästi vastoin lapsen etua.

30 § ([12.4.2019/542](#))

Asiakassuunnitelma

Lastensuojelun asiakkaana olevalle lapselle on tehtävä asiakassuunnitelma.

Asiakassuunnitelma on laadittava ja tarkistettava, ellei siihen ole ilmeistä estettä, yhteistyössä lapsen ja huoltajan sekä tarvittaessa lapsen muun laillisen edustajan, vanhemman, muun lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavan tai lapselle läheisen henkilön ja lapsen huoltoon keskeisesti osallistuvan tahan kanssa. Asiakassuunnitelmaan kirjataan ne olosuhteet ja asiat, joihin pyritään vaikuttamaan, lapsen ja hänen perheensä tuen tarve, palvelut ja muut tukitoimet, joilla tuen tarpeeseen pyritään vastaamaan, sekä arvioitu aika, jonka kuluessa tavoitteet pyritään toteuttamaan. Asiakassuunnitelmaan on kirjattava myös asianomaisten eriävät näkemykset tuen tarpeesta ja palvelujen sekä muiden tukitoimien järjestämisestä. Asiakassuunnitelma on tarkistettava tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran vuodessa.

Huostaan otettua lasta koskevan asiakassuunnitelmaan kirjataan lisäksi sijaishuollon tarkoitus ja tavoitteet, erityisen tuen ja avun järjestäminen lapselle, hänen vanhemilleen, huoltajilleen tai muille lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaaville henkilöille sekä se, miten lapsen terveydenhuolto, varhaiskasvatus, perusopetus ja muu lapsen opetus järjestetään. Lisäksi suunnitelmaan kirjataan, miten toteutetaan lapsen yhteydenpito ja yhteistoiminta hänen vanhempiensa ja muiden hänen läheisten henkilöiden kanssa ja miten samalla otetaan hänen etunsa mukaisella tavalla huomioon tavoite perheen jälleenyhdistämisestä.

Huostaan otetun lapsen vanhemmille on laadittava vanhemmuuden tukemiseksi erillinen asiakassuunnitelma, jollei sen laatimista ole pidettävä tarpeettomana. Suunnitelmassa on arvioitava muun palveluntarpeen arvioinnin lisäksi myös, millä tavoin vanhemmille järjestettävän erityisen tuen avulla voidaan edistää perheen jälleen yhdistämistä. Suunnitelma laaditaan tarvittaessa yhteistyössä muun sosiaali- ja terveydenhuollon kanssa.

Jälkihuollossa olevaa lasta tai nuorta koskevan asiakassuunnitelmaan kirjataan jälkihuollon tarkoitus ja tavoitteet sekä erityisen tuen ja avun järjestäminen lapselle tai nuorelle ja hänen vanhemilleen, huoltajilleen tai muille hänen hoidostaan ja kasvatuksestaan vastaaville.

30 a § (12.4.2019/542)

Hoito- ja kasvatussuunnitelma

Sijaishuoltopaikan tulee täydentää yhteistyössä lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa asiakassuunnitelmaa tarvittaessa erillisellä hoito- ja kasvatussuunnitelmallla. Jos lapselle ei ole aiemmin laadittu hoito- ja kasvatussuunnitelmaa, tulee se laatia viipymättä, jos lapseen on kohdistettu sijaishuollossa rajoituksia tai on todennäköistä, että lapseen tullaan kohdistamaan rajoituksia. Hoito- ja kasvatussuunnitelman tarkoituksena on havainnollistaa asiakassuunnitelmaan kirjatut tavoitteet ja kuvata yksityiskohtaisesti, miten lapsen tarpeisiin vastataan turvaten lapsen hyvä kohtelu.

Hoito- ja kasvatussuunnitelma on tehtävä yhdessä lapsen kanssa. Hoito- ja kasvatussuunnitelmaa varten on kuultava myös lapsen huoltajia, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta tai mahdotonta. Hoito- ja kasvatussuunnitelma on toimitettava tiedoksi lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle.

31 §

Asiakkaan asiassa pidettävä neuvottelu

Lastensuojelun tarpeen selvittämiseksi ja lastensuojelun järjestämiseksi tulee järjestää neuvotteluja, joihin voivat lastensuojelun työntekijän arvion perusteella tarvittaessa osallistua lapsi, vanhemmat ja huoltajat, muut lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavat tai lapsen huolenpitoon keskeisesti osallistuvat henkilöt, muut lapselle tai perheelle läheiset henkilöt sekä viranomais- ja muut yhteistyötahot.

2 momentti on kumottu L:lla [30.12.2014/1302](#).

32 § Lapsen läheisverkoston kartoittaminen

Ennen lapsen sijoittamista kodin ulkopuolelle on selvitettävä lapsen vanhemman, jonka luona lapsi ei pääasiallisesti asu, sukulaisten tai muiden lapselle läheisten henkilöiden mahdollisuudet ottaa lapsi luokseen asumaan tai muutoin osallistua lapsen tukemiseen. Selvittäminen voidaan jättää tekemättä, jos sitä ei asian kiireellisyden tai muun perustellun syyn vuoksi ole tarpeen tehdä. Lapsen asumista ja sijoituspaikkaa koskeva asia on ratkaistava aina lapsen edun mukaisella tavalla.

Hyvinvointialueen tulee ryhtyä toimenpiteisiin lapsen huollon järjestämiseksi vanhempien välisellä sopimuksella tai tuomioistuimen päätöksellä, jos tästä on lapsen edun kannalta pidettävä aiheellisena. ([8.7.2022/610](#))

Henkilölle, jolle on uskottu lapsen huolto lapsen vanhempien ohella tai sijasta ja jonka luona lapsi asuu, tulee tarvittaessa turvata perhehoitolain ([263/2015](#)) 16 §:n 3 momentissa tarkoitettut edellytykset lapsen hoitamiseksi ja kasvattamiseksi. ([8.7.2022/610](#))

32 a § ([12.4.2019/542](#)) Tieto käytettävässä olevista oikeussuojakeinoista

Lapselle ja hänen lailliselle edustajalleen ja huoltajalleen on viipymättä annettava tieto tämän lain mukaisten päätösten ja toimenpiteiden sisällöstä ja perusteista sekä käytettävässä olevista muutoksenhaku- ja oikeussuojakeinoista sekä mahdollisuksista oikeusavun saamiseen. Lapsen vanhemmalle on annettava tieto 89 §:n 1 ja 2 momentin mukaisista muutoksenhakukelpoisista päätöksistä, vanhempaan kohdistuvasta yhteydenpidon rajoituksesta ja muusta päätöksestä, joka on tarpeellista saattaa vanhemman tietoon. Tiedot on annettava ymmärrettävässä muodossa ja saavutettavalla tavalla ottaen huomioon lapsen ikä ja kehitystaso sekä vastaanottajan kommunikaatiomenetelmä.

Jos lapseen on kohdistettu tämän lain mukainen rajoitus, kiireellinen sijoitus tai huostaanotto hänen ollessaan tilassa, jossa hän ei ole kyennyt ymmärtämään toimenpiteen merkitystä, hänelle on annettava 1 momentissa tarkoitettut tiedot heti, kun hän kykenee ymmärtämään asian merkityksen.

33 § Asioiden kirjaaminen

Lastensuojelun työntekijöiden tulee merkitä lasta tai nuorta koskeviin asiakasasiakirjoihin lastensuojeluaian 26 §:n 1 momentissa tarkoitetusta vireille tulosta lähtien kaikki lapsen tai nuoren tarvitsemien lastensuojelutoimenpiteiden järjestämiseen vaikuttavat tiedot sekä toimenpiteiden suunnittelun, toteuttamisen ja seurannan kannalta tarpeelliset tiedot.

Lastensuojelun asiakasasiakirjojen laatimisesta voidaan antaa tarkempia säännöksiä sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

7 luku

Avohuolto

34 §

Velvollisuus ryhtyä avohuollen tukitoimiin

Hyvinvointialueen on ryhdyttävä tämän luvun mukaisiin avohuollen tukitoimiin viipymättä, kun lastensuojelun tarve on todettu. ([\(8.7.2022/610\)](#))

Avohuollen tukitoimien tarkoituksena on edistää ja tukea lapsen myönteistä kehitystä sekä tukea ja vahvistaa vanhempien, huoltajien ja lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavien henkilöiden kasvatuskykyä ja -mahdollisuuksia.

Avohuollen tukitoimia toteutetaan mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä lapsen ja vanhempien, huoltajien tai muiden lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavien henkilöiden kanssa.

35 § ([\(28.12.2023/1283\)](#))

Toimeentulon ja asumisen turvaaminen

Kun lastensuojelun tarve oleelliselta osin johtuu riittämättömästä toimeentulosta, puutteellisista asumisoloista tai asunnon puuttumisesta tai kun mainitut seikat ovat oleellisena esteenä lapsen ja perheen kuntoutumiselle, hyvinvointialueen on viivytyksettä järjestettävä riittävä taloudellinen tuki sekä yhteistyössä kunnan kanssa korjattava asumisoloihin liittyvät puutteet tai järjestettävä tarpeen mukainen asunto.

36 § ([\(30.12.2014/1302\)](#))

Lastensuojelun avohuollen tukitoimet

Sosiaalihuoltolain 3 luvussa mainittujen sosiaalipalvelujen, kuten kotipalvelun, vertaisryhmätoiminnan, tukihenkilön tai -perheen sekä toimeentulotesta annetun lain ([\(1412/1997\)](#)) mukaisen toimeentulotuen ja ehkäisevän toimeentulotuen sekä varhaiskasvatuslain ([\(540/2018\)](#)) mukaisen lasten päivähoidon lisäksi lastensuojelun asiakkuudessa olevalle perheelle on järjestettävä tarvittaessa lapsen ja perheen tuen tarpeisiin perustuva asiakkassuunnitelma huomioon ottaen lastensuojelun avohuollen tukitoimina: ([\(8.7.2022/610\)](#)).

- 1) tukea lapsen ja perheen ongelmilaineen selvittämiseen;
- 2) lapsen taloudellista ja muuta tukemista koulunkäynnissä, ammatin ja asunnon hankinnassa, työhön sijoittumisessa, harrastuksissa, läheisten ihmisuhteiden ylläpitämisessä sekä muiden henkilökohtaisten tarpeiden tyydyttämisessä;
- 3) lapsen kuntoutumista tukevia hoito- ja terapiapalveluja;
- 4) tehostettua perhetyötä;

5) perhekuntoutusta; sekä

6) muita lasta ja perhettä tukevia palveluja ja tukitoimia.

Lapsen terveyden tai kehityksen kannalta välttämättömät sosiaalihuollon palvelut ja lasten päivähoito on järjestettävä sen mukaisesti kuin lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä on arvioinut niiden tarpeen lapsen tai vanhemman asiakassuunnitelmassa.

37 § (12.2.2010/88)

Sijoitus avohuollon tukitoimena

Lapselle voidaan järjestää asiakassuunnitelmassa tarkoitettulla tavalla avohuollon tukitoimena tuen tarvetta arvioivaa tai kuntouttavaa perhehoitoa taikka laitoshuoltoa yhdessä hänen vanhempansa, huoltajansa tai muun hänen hoidostaan ja kasvatuksestaan vastaavan henkilön kanssa.

Jos lasta ei voida sijoittaa lapsen edun mukaisesti yhdessä hänen vanhempansa, huoltajansa tai muun hänen hoidostaan ja kasvatuksestaan vastaavan henkilön kanssa, voidaan lapsi sijoittaa avohuollon tukitoimena lyhytaikaisesti myös yksin. Sijoitukseen vaaditaan lapsen huoltajan ja 12 vuotta täyttäneen lapsen suostumus. Sijoituksen edellytyksenä on, että sijoitus on tarpeen:

1) lapsen tuen tarpeen arvioimiseksi;

2) lapsen kuntouttamiseksi; tai

3) lapsen huolenpidon järjestämiseksi väliaikaisesti huoltajan tai muun lapsen hoidosta ja kasvatuksesta tällöin vastaavan henkilön sairauden tai muun vastaavan syyn vuoksi.

(30.12.2014/1302)

Alle kaksivuotias lapsi voidaan sijoittaa avohuollon tukitoimena vankeusrangaistustaan suorittavan tai tutkintavankeudessa olevan vanhempansa luo vankilan perheosastolle. Alle kolmivuotiaan lapsen sijoitus voi jatkua perheosastolla, jos lapsen etu sitä välttämättä vaatii.

37 a § (12.2.2010/88)

Avohuollon sijoituksen käyttämisen yleiset edellytykset

Lasta ei saa sijoittaa toistuvasti avohuollon tukitoimena, ellei lapsen etu välttämättä vaadi uutta lyhytaikaista sijoitusta. (30.12.2014/1302)

Jos lapsella on useampi kuin yksi huoltaja ja jotakin heistä ei voida matkan, sairauden tai muun syyn vuoksi kuulla tai jos huoltajat ovat sijoittamisesta erimielisiä, lapsi voidaan sijoittaa, jos huoltaja, jonka luona lapsi asuu tai jonka kanssa lapsi tulee sijoitukseen aikana asumaan, siihen suostuu ja sijoitukseen katsotaan olevan lapsen edun mukainen.

Sijoituksesta päättäässä on määriteltävä sijoituksen tavoitteet ja arvioitu kesto. Kun lapsi on sijoitettu 37 §:n 2 tai 3 momentin mukaisesti, sijoitukseen jatkamisen edellytykset ja sen vaihtoehdot on arvioitava

viimeistään kolmen kuukauden kuluttua sijoituksen alkamisesta. Jos sijoitusta jatketaan, arvointi on tehtävä kolmen kuukauden välein. Arvioinnin yhteydessä on selvitettävä myös mahdollinen huostaanoton tarve.

37 b § ([30.12.2014/1302](#))

Kiireellinen avohuollon tukitoimi

Jos lapsi jäljempänä 40 §:ssä mainitusta syystä tarvitsee kiireellisesti apua, voidaan 7 luvun mukaisia avohuollon tukitoimia järjestää kiireellisesti edellyttäen, että tukitoimet ovat lapsen edun mukaisen huolenpidon toteuttamiseksi sopivia, mahdollisia ja riittäviä.

8 luku

Lapsen kiireellinen sijoitus

38 § ([30.12.2014/1302](#))

Lapsen kiireellinen sijoitus

Jos lapsi on jäljempänä 40 §:ssä mainituista syistä välittömässä vaarassa, lapselle voidaan järjestää kiireellisesti sijaishuoltona hänen tarvitsemansa hoito ja huolto.

Kiireellisestä sijoituksesta päättää 13 §:n 1 momentin mukaan määräytyvä viranhaltija, jonka päätöksen perusteella kiireellinen sijoitus voi kestää korkeintaan 30 päivää. Määräaikaan luetaan se päivä, jona lapsi on tosiasiallisesti sijoitettu kiireellisesti. Jos päätös kiireellisestä sijoituksesta on tehty ennen sitä vuorokautta, jonka aikana lapsi on tosiasiallisesti sijoitettu, luetaan määräaikaan päätöksentekopäivä.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, kiireellinen sijoitus voi jatkua ilman eri päätöstä yli 30 päivää, jos:

1) 13 §:n 2 ja 3 momentin mukaan määräytyvä viranhaltija tekee 30 päivän kuluessa kiireellisen sijoituksen alkamisesta 43 §:n 2 momentissa tarkoitetun huostaanottoa koskevan hakemuksen hallinto-oikeudelle; tai

2) ennen päätöstä lapsen kiireellisestä sijoituksesta lapsen huostaanottoa koskeva asia on jo vireillä hallinto-oikeudessa tai korkeimmassa hallinto-oikeudessa.

Kiireellisen sijoituksen aikana hyvinvointialueella on oikeus päättää lapsen asioista kiireellisen sijoitukseen tarkoitukseen edellyttämässä laajuudessa siten kuin 45 §:ssä säädetään. ([8.7.2022/610](#)).

38 a § ([30.12.2014/1302](#))

Päätös kiireellisen sijoituksen jatkamisesta

Jos 30 päivää ei ole riittävä aika lapsen huostaanoton tarpeen selvittämiseksi tai riittävien tukitoimien kartoittamiseksi 13 §:n 2 ja 3 momentin mukaan määräytyvä viranhaltija voi tehdä päätöksen lapsen kiireellisen sijoituksen jatkamisesta enintään 30 päivällä edellyttäen, että:

1) tarvittavista lastensuojelutoimenpiteistä ei ole mahdollista päättää ilman lisäselvityksiä;

2) välittämättömiä lisäselvityksiä ei ole mahdollista saada 30 päivässä kiireellisen sijoitukseen alkamisesta; ja

3) jatkopäätös on lapsen edun mukainen.

Määräajan laskemisessa noudatetaan, mitä 38 §:n 2 momentissa on säädetty.

39 § ([12.2.2010/88](#))

Kiireellisen sijoituksen lakkaaminen

Kun peruste kiireelliselle sijoittamiselle on lakannut tai sijoitus on rauennut jäljempänä 2 momentissa tarkoitettussa tilanteessa, 13 §:n 1 momentin mukaan määrätytyvän viranhaltijan on välittömästi tehtävä päätös kiireellisen sijoituksen lopettamisesta.

Kiireellinen sijoitus raukeaa, jos 30 päivässä kiireellisen sijoituksen alkamisesta tai ennen 38 §:n 3 momentin mukaisen kiireellisen sijoituksen jatkopäätöksen päättymistä ei ole tehty joko 43 §:n 1 momentissa tarkoitettua päätöstä huostaanotosta tai 43 §:n 2 momentissa tarkoitettua hakemusta huostaanotosta hallinto-oikeudelle.

Kun huostaanottoa tai sijaishuoltoa koskeva asia on vireillä hallintotuomioistuimessa, kiireellinen sijoitus raukeaa, jos:

1) hallinto-oikeus tai korkein hallinto-oikeus antaa asiassa 83 §:n mukaisen väliaikaista määräystä koskevan päätöksen; tai

2) hallinto-oikeus tai korkein hallinto-oikeus antaa huostaanottoa tai sijaishuoltoa koskevassa hakemus- tai valitusasiassa päätöksen.

39 a § ([30.12.2014/1302](#))

Asiaan osallisten mielipiteen selvittäminen

Ennen 38 ja 38 a §:ssä sekä 39 §:n 1 momentissa tarkoitettuja kiireellistä sijoitusta koskevia päätöksiä on selvitettävä lapsen, vanhemman, huoltajan sekä muun lapsen hoidosta ja kasvatuksesta tällöin vastaavan henkilön mielipide ja käsitys asiasta. Selvittäminen voidaan jättää tekemättä, jos selvittämisestä aiheutuva asian käsittelyn viivästyminen aiheuttaa haittaa lapsen terveydelle, kehitykselle tai turvallisuudelle.

Jos 1 momentissa tarkoitettun henkilön mielipidettä ei ole selvitetty ennen kiireellistä sijoitusta, on henkilölle tiedotettava kiireellisestä sijoituksesta mahdollisimman pian tapahtuman jälkeen. Tiedottamisen yhteydessä henkilölle on varattava mahdollisuus esittää käsityksensä asiasta ja saada tietoa oikeudesta saada apua siten kuin tässä ja muussa laissa säädetään.

9 luku

Huostaanotto

40 §

Velvollisuus huostaanottoon ja sijaishuollen järjestämiseen

Lapsi on otettava hyvinvoitinalueen huostaan ja järjestettävä hänelle sijaishuolto, jos: ([8.7.2022/610](#))

1) puutteet lapsen huolenpidossa tai muut kasvuolosuhteet uhkaavat vakavasti vaarantaa lapsen terveyttä tai kehitystä; tai

2) lapsi vaarantaa vakavasti terveyttään tai kehitystään käyttämällä pähiteitä, tekemällä muun kuin vähäisenä pidettävän rikollisen teon tai muulla niihin rinnastettavalla käyttäytymisellään.

Huostaanottoon ja sijaishuollon järjestämiseen voidaan kuitenkin ryhtyä vain, jos:

1) 7 luvussa tarkoitettut toimet eivät olisi lapsen edun mukaisen huolenpidon toteuttamiseksi sopivia tai mahdollisia taikka jos ne ovat osoittautuneet riittämättöviksi; ja

2) sijaishuollon arvioidaan olevan 4 §:n mukaisesti lapsen edun mukaista.

41 §

Huostaanoton ja sijaishuollon valmistelu

Lapsen huostaanottoa sekä sijaishuoltoa koskevat asiat valmistelee lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä yhteistyössä toisen sosiaalityöntekijän tai muun lastensuojeluun perehtyneen työntekijän kanssa.

Valmistelutyön tukena tulee olla käytettävässä oikeudellista asiantuntemusta ja muuta lastensuojelun toteuttamisessa tarvittavaa asiantuntemusta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettulla sosiaalityöntekijällä on sen lisäksi, mitä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsitellystä annetun lain 53, 55 ja 64 §:ssä säädetään sosiaalihuollon viranomaisen tietojensaantioikeudesta, oikeus saada mainituissa pykälissä tarkoitetuilla tahoilla lausunnot, jos niitä tarvitaan huostaanoton valmistelussa, huostaanotosta päättääessä tai sijaishuoltoa järjestettääessä.

[\(7.6.2024/309\)](#)

42 § [\(12.2.2010/88\)](#)

Asiaan osallisten kuuleminen

Ennen 43 §:n 1–3 momentissa tarkoitettuja päätöksiä lapsen huostaanotosta ja sijaishuollossa sekä 47 §:n 1 momentissa tarkoitettua päätöstä huostassapidon lopettamisesta on selvitettävä lapsen oma mielipide ja varattava hänelle mahdollisuus tulla kuulluksi 20 §:n mukaisesti.

Lapsen vanhemmalle, huoltajalle ja henkilölle, jonka hoidossa ja kasvatuksessa lapsi on tai on välittömästi ennen asian valmistelua ollut, on varattava tilaisuus tulla kuulluksi 1 momentissa mainituissa asioissa siten kuin hallintolain 34 §:n 1 momentissa säädetään.

Kuuleminen voidaan jättää suorittamatta, jos:

1) kuulematta jättämistä voidaan pitää perusteltuna lapsen ja kuultavan puuttuvan yhteydenpidon vuoksi eikä kuulemisen voida olettaa olevan ehdottoman välttämätöntä asian selvittämiseksi;

2) kuultavan asuin- tai olinpaikkaa ei voida kohtuullisin toimenpitein selvittää; tai

3) kuulemisesta saattaa aiheutua vakavaa vaaraa lapsen kehitykselle tai turvallisuudelle ja kuulematta jättämistä on pidettävä lapsen edun toteutumisen kannalta välttämättömänä.

Henkilölle, joka on jätetty 3 momentissa tarkoitettusta syystä kuulematta, on kuitenkin annettava tiedoksi lapsen huostaanottoa, sijaishuoltoa tai huostassapidon lopettamista koskeva päätös siten kuin hallintolaissa säädetään todisteellisesta tiedoksiannosta. Lasta koskeviin asiakirjoihin on kirjattava syyt kuulemisen suorittamatta jättämiselle.

43 § ([12.2.2010/88](#))

Huostaanottoa ja sijaishuoltoa koskeva päätöksenteko

Huostaanottoa ja siihen liittyvää sijaishuoltoa koskevan päätöksen tekee 13 §:n 2 ja 3 momentin mukaan määrätyvä viranhaltija lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän valmisteltua asian, jos huoltaja tai 12 vuotta täyttänyt lapsi ei vastusta huostaanottoa ja siihen liittyvää sijaishuoltoon sijoittamista.

Jos lapsen huoltaja tai 12 vuotta täyttänyt lapsi vastustaa huostaanottoa tai siihen liittyvää sijaishuoltoon sijoittamista, asian ratkaisee hallinto-oikeus 13 §:n 2 ja 3 momentin mukaan määrätytvän viranhaltijan hakemuksesta lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän valmisteltua asian.

Huostaanoton ja kiireellisen sijoituksen aikana sijaishuoltopaikan muuttamista koskevan päätöksen tekee 13 §:n 2 ja 3 momentin mukaan määrätyvä viranhaltija lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän valmisteltua asian.

44 §

Hakemus hallinto-oikeudelle

Huostaanottoa ja siihen liittyvää sijaishuoltoon sijoittamista koskevan 43 §:n 2 momentissa mainitun viranhaltijan hakemuksen hallinto-oikeudelle tulee sisältää:

- 1) vaatimus lapsen huostaanotosta ja sijaishuoltoon sijoittamisesta sekä vaatimuksen perustelut;
- 2) lasta koskeva 30 §:n mukainen asiakkassuunnitelma;
- 3) selvitys perheelle ja lapselle annetuista tai tarjotuista avohuollon tukitoimista;
- 4) selvitys 32 §:n 1 momentissa tarkoitettusta lapsen läheisverkoston kartoittamisesta;
- 5) selvitys sijaishuoltopaikasta;
- 6) suunnitelma lapsen ja hänen läheistensä yhteydenpidon toteuttamisesta;
- 7) suunnitelma tai selvitys lapsen 51 §:n mukaisesta terveydentilan tutkimisesta;
- 8) selvitys 42 §:n mukaisesta mielipiteen selvittämisestä ja kuulemisesta;
- 9) tarvittaessa asiantuntijoiden lausunnot; sekä
- 10) mahdolliset muut päätöksentekoon vaikuttavat selvitykset ja asiakirjat.

[\(12.2.2010/88\)](#)

Asiakassuunnitelma ja muut 1 momentissa mainitut asiakirjat voidaan tarvittaessa toimittaa erikseen, jos niitä ei ole hakemuksen kiireellisyydestä johtuen vielä voitu laatia.

45 § **Huostaanotetun lapsen huolto**

Kun lapsi on otettu huostaan, hyvinvointialueella on oikeus huostaanoton tarkoitukseen toteuttamiseksi päättää lapsen olinpaikasta sekä hoidosta, kasvatuksesta, valvonnasta ja muusta huolenpidosta ja näiden toteuttamiseksi tarpeellisesta opetuksesta ja terveydenhuollossa. ([8.7.2022/610](#))

Edellä 13 §:n 2 ja 3 momentin mukaan määrätyvä viranhaltija tai saman pykälän 1 momentissa tarkoitettu sosiaalityöntekijä taikka laitoksen johtaja päättää huostaanotetun lapsen ja tämän vanhempien sekä muiden lapselle läheisten henkilöiden välisestä yhteydenpidon rajoittamisesta siten kuin 62 ja 63 §:ssä säädetään. ([12.2.2010/88](#))

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa on pyrittävä yhteistoimintaan lapsen, vanhemman ja huoltajan kanssa ja ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu.

46 § **Lapsen huollossa ja tapaamisoikeudesta päätäminen huostassapidon aikana** ([8.2.2019/200](#))

Huostassapidon aikana vanhemmat voivat sopia lapsen huollossa ja tapaamisoikeudesta. Sopimuksen vahvistamisesta säädetään lapsen huollossa ja tapaamisoikeudesta annetussa laissa. Yleinen tuomioistuin voi huostassapidon aikana päättää lapsen huollossa ja tapaamisoikeudesta tai edunvalvonnasta noudattaen, mitä mainitussa laissa tai holhoustoimesta annetussa laissa säädetään. ([8.2.2019/200](#))

Jos lapsen huolto on lapsen huollossa ja tapaamisoikeudesta annetun lain nojalla uskottu vanhempien sijasta perhehoitolain mukaisen toimeksiantosopimuksen tehneille henkilöille, voi hyvinvointialue edelleen maksaa näille lapsen ylläpidosta ja hoidosta aiheutuvaa korvausta sekä tarvittaessa palkkiota ja tukea lapsen hoitoa ja kasvatusta muutoinkin. Hyvinvointialueen tulee, ennen kuin se tekee hakemuksen tai antaa tuomioistuimelle selvityksen lapsen huollon siirtämisenä toimeksiantosopimuksen tehneille henkilöille, sopia heidän kanssaan tässä momentissa tarkoitetuista tukitoimista sekä palkkiosta ja korvauksesta. Samalla tulee arvioida, onko lapselle tarpeen määrästä erillinen edunvalvoja. ([8.7.2022/610](#))

47 § ([30.12.2010/1380](#)) **Huostassapidon kesto ja lakkaaminen**

Huostaanotto on voimassa toistaiseksi. Kun 40 §:n mukaista huostassapidon ja sijaishuollon tarvetta ei enää ole, 13 §:n 2 ja 3 momentin mukaan määrätyvän viranhaltijan tulee tehdä päätös huostassapidon lopettamisesta lapsenasioista vastaan sosiaalityöntekijän valmisteltua asian. Huostaanoton edellytysten lakkaamisesta huolimatta huostassapitoa ei kuitenkaan saa lopettaa, jos lopettaminen on 3 momentissa tarkoitettulla tavalla selvästi vastoin lapsen etua.

Lapsenasioista vastaan sosiaalityöntekijän on arvioitava huostassapidon jatkamisen edellytykset asiakassuunnitelman tarkistamisen yhteydessä, lapsen tai huoltajan hakiessa huostassapidon lopettamista tai

kun se muutoin osoittautuu tarpeelliseksi.

Harkittaessa lapsen etua huostassapidon lopettamista koskevassa asiassa on otettava 4 §:n 2 momentissa mainitun lisäksi huomioon sijaishuollon kestoaika, lapsen ja sijaishuoltoa antavan välillä vallitsevan kiintymysuhteen laatu, lapsen ja hänen vanhempiensa välinen kanssakäyminen sekä lapsen mielipide.

Huostassapito lakkaa, kun lapsi täyttää 18 vuotta.

48 § **Huostaanottopäätöksen raukeaminen**

Päätös huostaanotosta raukeaa, jollei sen täytäntöönpanoon ole ryhdyttä kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun päätös on saanut lainvoiman.

10 luku **Sijaishuolto**

Sijaishuoltoa koskevat yleiset säädökset

49 § (12.2.2010/88)

Sijaishuolto

Lapsen sijaishuollolla tarkoitetaan huostaan otetun, kiireellisesti sijoitetun tai lain 83 §:ssä tarkoitettun väliaikaismääräyksen nojalla sijoitetun lapsen hoidon ja kasvatuksen järjestämistä kodin ulkopuolella.

Lapsen sijaishuolto voidaan järjestää perhehoitona, laitoshuoltona taikka muulla lapsen tarpeiden edellyttämällä tavalla.

Lapsi voidaan sijoittaa väliaikaisesti enintään kuudeksi kuukaudaksi myös vanhempansa tai muun huoltajansa hoidettavaksi ja kasvatettavaksi silloin, kun valmistellaan lapsen kotiin palaamista kodin ulkopuolisen sijoituksen jälkeen tai kun se on lapsen edun kannalta muusta syystä perusteltua.

Sen estämättä, mitä 3 momentissa säädetään, lapsi voidaan sijoittaa vankeusrangaistustaan suorittavan tai tutkintavankeudessa olevan vanhempansa hoidettavaksi ja kasvatettavaksi vankilan perheosastolle enintään siihen saakka, kun lapsi täyttää kaksi vuotta. Alle kolmivuotiaan lapsen sijoitus voi jatkua perheosastolla, jos lapsen etu sitä välttämättä vaatii.

50 § (8.4.2011/316)

Sijaishuoltopaikan valinta

Sijaishuoltopaikan valinnassa tulee kiinnittää erityistä huomiota huostaanoton perusteisiin ja lapsen tarpeisiin sekä lapsen sisarussuhteiden ja muiden läheisten ihmissuhteiden ylläpitämiseen ja hoidon jatkuvuuteen. Lisäksi tulee mahdollisuksien mukaan ottaa huomioon lapsen kieellinen, kulttuurinen sekä uskonnollinen tausta. Laitoshuoltoa järjestetään, jos lapsen sijaishuoltoa ei voida järjestää lapsen edun mukaisesti riittävien tukitoimien avulla perhehoidossa tai muualla.

51 § (12.2.2010/88)

Lapsen terveydentilan tutkiminen

Sijaishuoltoon sijoittamisen yhteydessä lapsen terveydentila on tutkittava, ellei terveydentilaa ole ollut mahdollista tutkia aikaisemmin tai muusta syystä ei ole käytettävissä riittäviä tietoja lapsen hoidon järjestämiseksi sijaishuollon aikana.

52 §

Yhteistyö sijaishuollon aikana

Lapsenasioista vastaavan sosiaalityöntekijän tai muun lastensuojelun työntekijän sekä lapsen hoidosta ja kasvatuksesta sijaishuollossa vastaavan työntekijän tulee olla yhteistyössä sijaishuoltoon sijoitetun lapsen ja hänen vanhempana ja huoltajansa sekä sijaishuoltopaikan edustajan kanssa lapsen huollon jatkuvuuden turvaamiseksi.

52 a § (30.12.2020/1242)

Sivistykselliset oikeudet sijaishuollon aikana

Lapsella on oikeus varhaiskasvatukseen ja opetuksen sijaishuollon aikana siten kuin niistä säädetään varhaiskasvatuslaissa ([540/2018](#)), perusopetuslaissa ([628/1998](#)) sekä oppivelvollisuuslaissa ([1214/2020](#)). Lapsen asiakassuunnitelmaan on kirjattava, miten hänen varhaiskasvatuksensa, perusopetuksensa, oppivelvollisuuslaissa tarkoitettu koulutus tai muu opetus järjestetään sijaishuollon aikana.

Lapsenasioista vastaavan sosiaalityöntekijän tai muun lastensuojelun työntekijän tulee tehdä yhteistyötä varhaiskasvatuksen, perusopetuksen tai muun lapsen opetuksen tai koulutuksen järjestäjän kanssa lapsen kodin ulkopuolisen sijoituksen valmistelun aikana sekä sijoituksen aikana.

Lapsen hoidosta ja kasvatuksesta sijaishuollossa vastaavan työntekijän tulee toimia yhteistyössä varhaiskasvatuksen, perusopetuksen tai muun lapsen opetuksen tai koulutuksen järjestäjän kanssa.

Lapsen asema sijaishuollossa

53 §

Tietojen antaminen lapselle ja mahdollisuus keskusteluun

Lapsenasioista vastaavan sosiaalityöntekijän on huolehdittava siitä, että sijaishuollossa olevalle lapselle selvitetään hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisella tavalla, miksi hänet on otettu huostaan sekä selostettava niitä toimia, joihin hänen asiassaan on ryhdytty tai joihin aiotaan ryhtyä.

Lapselle on järjestettävä asiakassuunnitelmaan tarkemmin kirjattavalla tavalla riittävä mahdollisuus tavata henkilökohtaisesti hänen asioistaan vastaavaa sosiaalityöntekijää tai muuta lastensuojelun työntekijää muiden läsnä olematta ja keskustella häntä itseään ja sijaishuollon toteuttamista koskevista asioista.

54 §

Ihmissuhteet ja yhteydenpito

Sijaishuollossa lapselle on turvattava hänen kehityksensä kannalta tärkeät, jatkuват ja turvalliset ihmisuhteet. Lapsella on oikeus tavata vanhempiaan, sisaruksiaan ja muita hänelle läheisiä henkilöitä vastaanottamalla vieraita tai vierailemalla sijaishuoltopaikan ulkopuolella sekä pitää heihin muuten yhteyttä käyttämällä puhelinta tai lähetämällä ja vastaanottamalla kirjeitä tai niihin rinnastettavia muita luottamuksellisia viestejä taikka muita lähetyksiä.

Hyvinvointialueen ja lapsen sijaishuoltopaikan on tuettava ja edistettävä lapsen ja hänen vanhempiensa sekä lapsen ja muiden hänelle läheisten henkilöiden yhteydenpitoa. Lapsen sijaishuolto on järjestettävä niin, että sijoituspaikan etäisyys ei ole este yhteydenpidolle lapselle läheisiin henkilöihin. ([8.7.2022/610](#))

55 § Käytövarat

Kun lapsi tai nuori on sijoitettu kodin ulkopuolelle sijoitusta avohuollon tukitoimena, sijaishuoltoa tai jälkihuoltoa koskevien säännösten mukaisesti, hyvinvointialueen on huolehdittava, että hänen opintojaan ja harrastuksiaan tuetaan tarvittaessa taloudellisesti. ([8.7.2022/610](#))

Edellä 1 momentissa mainitun taloudellisen tuen lisäksi lapselle tai nuorelle on hänen omaan käyttöönsä henkilökohtaisia tarpeita varten annettava kalenterikuukaudessa käytövaroja iästä ja kasvuumpäristöstä riippuen seuraavasti:

- 1) alle 15-vuotiaalle lapselle määrä, joka vastaa hänen yksilöllistä tarvettaan; ja
- 2) 15 vuotta täyttäneelle lapselle tai nuorelle vähintään määrä, joka vastaa yhtä kolmasosaa elatustukilain ([\(580/2008\) 9 §:ssä](#) säädetystä yhdelle lapselle suoritettavasta elatustuen määrästä.

([12.2.2010/88](#))

Alaikäisellä on oikeus itse päätää 2 momentin perusteella maksettujen varojen käytöstä sen estämättä, mitä holhoustoimesta annetussa laissa säädetään.

Lapsen sijoituspaikan on pidettävä kirjaa lapselle annettujen käytövarojen maksamisesta. Kirjaukset on lähetettävä tiedoksi 13 b §:ssä tarkoitettulle lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle vuosittain.

([12.2.2010/88](#))

Perhehoito

56 § ([8.7.2022/610](#)) Sijaishuollon järjestäminen perhehoitonaa

Perhehoitoon sovelletaan, mitä perhehoitolaisissa säädetään.

Laitoshuolto

57 § Lastensuojelulaitokset

Lastensuojelulaitoksia, joissa voidaan järjestää tässä laissa tarkoitettua lapsen sijaishuoltoa sekä 37 §:ssä tarkoitettu sijoitus avohuollon tukitoimena, ovat lastenkodit ja koulukodit sekä muut näihin rinnastettavat lastensuojelulaitokset.

58 § **Kasvuolot ja toimitilat**

Lapsen hoidossa, kasvatuksessa ja kasvuolojen järjestämisessä tulee noudattaa, mitä lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain 1 §:ssä on säädetty. Lapsen hoito ja kasvatus on järjestettävä ja lasta kohdeltava siten, että hänen yksityisyyttään tunnioitetaan.

Lastensuojelulaitoksessa on oltava riittävät ja asianmukaiset toimitilat ja toimintavälitteet.

Laitoksessa voi olla yksi tai useampi asuinyksikkö. Yksiköt voivat toimia myös toisistaan erillisinä.

59 § **Yhdessä hoidettavien lasten ja nuorten määrä**

Asuinyksikössä saadaan hoitaa yhdessä enintään seitsemää lasta tai nuorta. Samaan rakennukseen voi olla sijoitettuna enintään 24 lasta tai nuorta. Jos lapselle järjestetään laitoshuoltoa yhdessä vanhemman, huoltajan tai muun hänen hoidostaan ja kasvatuksestaan vastaavan henkilön kanssa, voidaan yhdessä hoitaa useampaakin lasta.

Asuinyksikössä tulee olla vähintään seitsemän hoito- ja kasvatustehtävissä toimivaa työntekijää. Jos samassa rakennuksessa on useampi asuinyksikkö, asuinyksikkö kohden tulee olla vähintään kuusi hoito- ja kasvatustehtävissä toimivaa työntekijää. Jos hoito- ja kasvatustehtävissä toimiva työntekijä asuu yhdessä hoidettavien lasten tai nuorten kanssa, voidaan mainituista henkilöstön määristä poiketa.

Kiireellisissä tapauksissa voidaan väliaikaisesti poiketa 1 momentissa tarkoitetuista lasten määristä, jos se on välttämätöntä lapsen hoidon järjestämiseksi.

Edellä 1–3 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa henkilöstön määrä on suhteutettava hoidettavien lasten tai nuorten lukumäärään, heidän tarvitsemaansa hoitoon ja kasvatukseen sekä toiminnan luonteeseen ottaen huomioon, mitä 60 §:ssä säädetään.

60 § (12.4.2019/542) **Henkilöstö**

Lastensuojelulaitoksessa on oltava lasten ja nuorten tarvitsemaan hoitoon ja kasvatukseen nähden riittävä määrä sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain 3 §:ssä tarkoitettuja sosiaalihuollon ammattihenkilöitä sekä muuta henkilöstöä.

Laitoksen hoito- ja kasvatustehtävistä vastaavan johtajan tulee täyttää sosiaalihuoltolain 46 a §:n 3 momentissa säädetyt edellytykset.

Hoito- ja kasvatustehtävissä olevan henkilöstön määrässä ja henkilöstörakenteessa on otettava huomioon toimintayksikön asiakaskunnan erityistarpeet ja toiminnan luonne. Henkilöstön riittävästä määrästä,

osaamisesta ja perehdytyksestä on huolehdittava siten, etteivät niihin liittyvät puutteet aiheuta rajoitusten käyttämistä, lapsen turvallisuutta vaarantavia ja ihmisorvoa alentavia rajoitustoimenpiteiden toteuttamistapoja ja käytäntöjä.

11 luku

Rajoitukset sijaishuollossa

61 §

Säännösten soveltamisala

Tämän luvun 62 ja 63 §:ssä tarkoitettuja rajoituksia voidaan käyttää 49 §:ssä tarkoitettujen sijoitusten aikana. Jäljempänä 64–74 §:ssä tarkoitettuja rajoitustoimenpiteitä voidaan käyttää ainoastaan laitoshuoltona järjestettävässä sijaishuollossa. Jäljempänä 71 §:ssä tarkoitettua erityistä huolenpitoa voidaan järjestää 12 vuotta täytäneelle lapselle. ([12.2.2010/88](#))

Tämän luvun säännöksiä, jotka koskevat lastensuojelulaitoksen johtajalle tai muulle henkilöstölle annettua rajoitustoimivaltaa, sovelletaan kaikissa 57 §:ssä tarkoitetuissa lastensuojelulaitoksissa riippumatta siitä, kuuluuko mainittu henkilöstö virkasuhdeiseen tai muuhun henkilökuntaan, jollei erikseen lailla toisin säädetä. Muun kuin virkasuhdeisen henkilön rikosoikeudellisesta virkavastuuista rajoitustoimivallan käytössä säädetään [rikoslain 40 luvun 12 §:ssä](#).

61 a § ([12.4.2019/542](#))

Rajoitusten käytön yleiset edellytykset

Tämän luvun mukaisia rajoituksia saadaan käyttää vain, jos:

- 1) rajoitus on lapsen edun mukainen sekä oikeassa suhteessa lapsen ikään ja kehitystasoon nähdien;
- 2) rajoitus on lapsen hoidon ja huolenpidon tai sijaishuoltoon johtaneen päätöksen tarkoituksen toteuttamisen kannalta perusteltu ja tarkoitukseen sopiva;
- 3) rajoituksen käyttäminen on välttämätöntä lapsen oman taikka muiden henkilöiden terveyden vakavan vaarantumisen vuoksi, ruumiillisen koskemattomuuden turvaamiseksi taikka merkittävän omaisuusvahingon ehkäisemiseksi;
- 4) rajoitus on oikeassa suhteessa suojelevaan etuun nähdien;
- 5) lapsen mielipide rajoituksesta on selvitetty 20 §:n mukaisesti, ellei se ole ilmeisen mahdotonta; ja
- 6) muut, lievemmät keinot eivät ole tilanteeseen soveltuivia.

Sen estämättä, mitä 1 momentin 3 kohdassa säädetään, yhteydenpitoa voidaan rajoittaa, jos lapsi vastustaa yhteydenpitoa.

Rajoitus on toteutettava turvallisesti lapsen ihmisorvoa kunnioittaen, hänen yksilöllinen tilanteensa, ikänsä, sukupuolensa ja kulttuuri- ja uskonnollinen taustansa huomioiden. Rajoituksen aikana on huolehdittava

lapsen yksilöllisistä tarpeista ja perustarpeista. Rajoitus ei saa sisältää alistamista, kurittamista eikä muulla tavoin loukkaavaa kohtelua. Rajoituksen käyttö on lopetettava heti, kun rajoittaminen ei enää ole välttämätöntä. Rajoitusta ei saa käyttää rangaistuksena eikä sen käytöllä saa aiheuttaa lapselle vahinkoa tai haittaa.

61 b § ([12.4.2019/542](#))

Hyvä kohtelua koskeva suunnitelma

Palvelujen tuottaja vastaa siitä, että lastensuojelulaitoksessa, jossa tämän lain nojalla sijoitetun lapsen hoito ja huolenpito järjestetään, laaditaan yleinen hyvä kohtelua koskeva suunnitelma osana omavalvontasuunnitelmaa.

Hyvä kohtelua koskevan suunnitelman tulee sisältää tiedot:

- 1) toimenpiteistä lasten ikätaisoiden itsemääräämisoikeuden vahvistamiseksi, tukemiseksi ja ylläpitämiseksi;
- 2) menettelytavoista ja 4 a §:ssä tarkoitetuista hyvästä hoidosta, kasvatuksesta sekä lapsen ikään ja kehitystasoon nähden tarpeellisesta valvonnasta ja huolenpidosta, joiden avulla sijaishuolto toteutetaan ensisijaisesti ilman tässä laissa tarkoitettuja rajoituksia;
- 3) siitä, miten rajoitusten käytön yhteydessä huolehditaan kaikkien yksikössä olevien lasten turvallisuudesta;
- 4) siitä, miten palvelujen tai hoidon toteuttamiseen osallistuvien henkilöiden ja muiden toimintayksikössä työskentelevien tai oleskelevien turvallisuudesta huolehditaan rajoitusten käytön yhteydessä ja muissa tilanteissa, joissa heihin saattaa kohdistua väkivallan uhkaa;
- 5) siitä, miten tässä laissa tarkoitettut rajoitukset toteutetaan ja missä tilanteissa niitä voidaan käyttää;
- 6) yleisistä toimintatavoista rajoitusten käytön jälkeen;
- 7) siitä, kuinka lapsille kerrotaan heidän muutoksenhaku- ja kantelumahdollisuksistaan.

Hyvä kohtelua koskevan suunnitelman laatimisessa ja sen tarkistamisessa on kuultava toimintayksikköön sijoitetuja lapsia ja heille on annettava mahdollisuus osallistua suunnitelman tekemiseen. Valmis suunnitelma tulee käydä yhdessä läpi yksikköön sijoitetujen lasten kanssa ja suunnitelma tulee sijoittaa kaikkien nähtäville. Suunnitelma tulee lähettää tiedoksi lapsen sijoituksesta vastaavalle hyvinvointialueelle ja yksikköön sijoitetun lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle sekä se tulee arvioida ja tarkistaa vuosittain. ([8.7.2022/610](#))

62 §

Yhteydenpidon rajoittaminen

Sijaishuollossa olevan lapsen oikeutta pitää yhteyttä vanhempiinsa tai muihin hänelle läheisiin henkilöihin saadaan 63 §:ssä tarkoitettulla päätöksellä rajoittaa, jos yhteydenpidosta ei ole voitu 30 §:ssä tarkoitettussa asiakassuunnitelmassa tai erityisestä syystä muutoin sopia lapsen ja hänen vanhempiensa tai muiden läheistensä kanssa, ja jos:

- 1) yhteydenpito vaarantaa lapsen sijaishuollon tarkoituksen toteuttamisen ja rajoittaminen on lapsen hoidon ja kasvatuksen kannalta välttämätöntä; tai
- 2) yhteydenpidosta on vaaraa lapsen hengelle, terveydelle, kehitykselle tai turvallisuudelle; tai
- 3) rajoittaminen on välttämätöntä vanhempien tai perheen muiden lasten, perhekodin tai laitoksen muiden lasten tai henkilöstön turvallisuuden vuoksi; taikka
- 4) 12 vuotta täyttänyt lapsi vastustaa yhteydenpitoa; sama koskee myös 12 vuotta nuorempaa lasta, jos hän on niin kehittynyt, että hänen tahtoonsa voidaan kiinnittää huomiota.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuun edellytyksin saadaan:

- 1) rajoittaa lapsen oikeutta tavata vanhemppaan tai muita läheisiään;
- 2) rajoittaa lapsen oikeutta pitää yhteyttä läheisiinsä puhelimitse tai muita yhteydenpitolaitteita tai -välineitä käyttäen;
- 3) lukea ja pidättää lapsen lähettämä tai hänelle osoitettu yksittäinen kirje tai siihen rinnastettava muu luottamuksellinen viesti tai tarkastaa ja pidättää muu lähetys; sekä
- 4) ottaa rajoituksen ajaksi sijaishuoltopaikan haltuun lapsen hallussa olevat yhteydenpitoon käytettävät laitteet ja välineet tai rajoittaa niiden käyttöä.

Edellä 1 momentissa mainituin edellytyksin voidaan lapsen olinpaikka jättää ilmaisematta vanhemmille tai huoltajille. ([12.2.2010/88](#))

Edellä 1–3 momentissa tarkoitettua yhteydenpidon rajoittamista voidaan käyttää vain siinä määrin kuin kussakin tapauksessa on laissa säädetyn tarkoitukseen saavuttamiseksi välttämätöntä. Pidätetyt kirjeet tai muut luottamukselliset viestit on säilytettävä erillään muista lasta koskevista asiakirjoista siten, että ne ovat vain 63 §:n 2 momentissa tarkoitettujen tahojen luettavissa.

63 § Yhteydenpidon rajoittamista koskeva päätös

Edellä 62 §:n 1–3 momentissa tarkoitetusta yhteydenpidon rajoittamisesta on tehtävä päätös, jonka tulee olla määräaikainen, enintään yksi vuosi kerrallaan. Päätöksessä on mainittava rajoituksen syy, henkilöt, joihin rajoitus kohdistuu, millaista yhteydenpitoa rajoitus koskee ja missä laajuudessa rajoitus toteutetaan.

Yhteydenpidon rajoittamisesta tekee päätöksen 13 §:n 2 ja 3 momentin mukaan määrätyvä viranhaltija lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän valmisteltua asian tai lapsen kiireelliseen sijoitukseen liittyvissä tapauksissa ja tarvittaessa muissa kiireellisissä tilanteissa 13 §:n 1 momentissa tarkoitettu sosiaalityöntekijä. Lyhytaikaisesta, enintään 30 vuorokautta kestävästä, 62 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetusta rajoittamisesta voi kuitenkin päättää myös lastensuojelulaitoksen johtaja. Jos rajoittamista on tarpeen jatkaa tai se on alun perin tarpeen määrätä 30 vuorokautta pidemmäksi, päättää asiasta 13 §:n 2 ja 3 momentin mukaan määrätyvä viranhaltija lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän valmisteltua asian. Yhteydenpidon

rajoitus on lopetettava heti, kun se ei enää ole 62 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla tarpeellinen.
[\(12.2.2010/88\)](#)

64 § [\(12.4.2019/542\)](#)

64 § on kumottu L:lla [12.4.2019/542](#).

65 § [\(12.4.2019/542\)](#)

Aineiden ja esineiden haltuunotto

Jos lapsella on hallussaan päähtymistarkoituksessa käytettävää ainetta tai tällaisen aineen käyttöön erityisesti soveltuvia välineitä, ne on otettava laitoksen haltuun. Samoin on otettava laitoksen haltuun lapsella olevat aineet ja esineet, jotka on tarkoitettu lapsen itsensä tai toisen henkilön vahingoittamiseen. Laitoksen haltuun saadaan ottaa aineet ja esineet, jotka ominaisuuksensa puolesta soveltuват vaarantamaan lapsen omaa tai toisen henkilön henkeä, terveyttä tai turvallisuutta tai vahingoittamaan omaisuutta, jos on todennäköistä, että lapsi käyttää aineita tai esineitä tässä momentissa tarkoitettulla tavalla. Haltuun otetun omaisuuden luovuttamiseen tai hävittämiseen sovelletaan, mitä muussa laissa säädetään. Alkoholilaissa [\(1102/2017\)](#) tarkoitettun alkoholijuoman tai muun alkoholipitoisen aineen hävittämisestä säädetään mainitun lain 86 §:ssä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettun haltuunoton voi tehdä laitoksen johtaja tai laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö. Asiasta on viipymättä ilmoitettava johtajalle tai hänen määräämälle hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluvalle henkilölle, jonka tulee tehdä haltuunotosta päätös, jollei omaisuutta palauteta.

Laitoksen haltuun saadaan lisäksi ottaa lapsella olevat lapsen oman tai toisten lasten sijaishuollon järjestämistä tai laitoksen yleistä järjestystä todennäköisesti vakavasti haittaavat muut kuin 1 momentissa tarkoitettut aineet ja esineet. Haltuunotosta tekee päätöksen laitoksen johtaja tai hänen määräämänsä hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö. Toimenpidettä ei saa jatkaa pidempään kuin se tässä momentissa tarkoitettusta syystä ja lapsen hoidon ja kasvatuksen kannalta on välittämätöntä.

Jos lapsella on hallussaan tuotteita, joita alle 18-vuotias ei tupakkalain [\(549/2016\) 118 §:n](#) mukaan saa pitää hallussaan, voidaan ne ottaa laitoksen haltuun. Haltuuntonon voi tehdä laitoksen johtaja tai laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö. Haltuunotosta tekee päätöksen laitoksen johtaja tai hänen määräämänsä hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö, jollei omaisuutta palauteta.

Haltuun otettu omaisuus on viimeistään sijaishuollon päätyessä laitoksessa palautettava lapselle, jollei omaisuuden palauttamisesta tai hävittämisestä muussa laissa toisin säädetä.

66 § [\(12.4.2019/542\)](#)

Henkilöntarkastus

Jos on perusteltua syytä epäillä, että lapsella on vaatteissaan tai muutoin yllään 65 §:n 1 momentissa tarkoitettuja aineita tai esineitä, hänelle saadaan asian tutkimiseksi tehdä henkilöntarkastus.

Tarkastuksen tekee laitoksen johtaja tai hänen määräämänsä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö. Tarkastus on tehtävä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluvan toisen henkilön

läsnä ollessa, jollei erityisestä syystä muuta johdu.

Tarkastuksen tekijän ja siinä läsnä olevan henkilön on oltava lapsen kanssa samaa sukupuolta, jollei kyseessä ole terveydenhuollon ammattihenkilö. Henkilötarkastuksen suorittava ja siinä läsnä oleva henkilö voi kuitenkin olla eri sukupuolta kuin lapsi, jos toimenpiteen suorittaminen välittömästi on välttämätöntä lapsen tai toisen henkilön turvallisuuden varmistamiseksi.

66 a § (12.4.2019/542)

Henkilönkatsastus

Jos on perusteltua syytä epäillä, että lapsi on käyttänyt 65 §:n 1 momentissa tarkoitettuja aineita, häneen saadaan kohdistaa henkilönkatsastus, joka voi käsittää puhalluskokeen suorittamisen tai veri-, hius-, virtsa- tai sylkinäytteen ottamisen. Jos lapsi, jolle laitoksen toimesta on tehty henkilönkatsastus, kiistää 65 §:n 1 momentissa tarkoitetun päihdeiden käytön, tai se on muuten henkilönkatsastuksen tuloksen luotettavuuden selvittämisen kannalta tarpeen, on näyte asianmukaisesti lähetettävä tarkistettavaksi.

Henkilönkatsastuksen toimittamisesta päätää laitoksen johtaja tai hänen määräämänsä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö.

Henkilönkatsastuksen toimittaa laitoksen johtaja tai hänen määräämänsä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö tai muu tehtävään soveltuva ammatillinen tutkinnon suorittanut henkilö. Jos henkilönkatsastuksen toimittaa muu kuin terveydenhuollon ammattihenkilö, läsnä on oltava laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva toinen henkilö tai muu tehtävään soveltuva ammatillinen tutkinnon suorittanut henkilö. Verinäytteen saa ottaa vain terveydenhuollon ammattihenkilö. Katsastus tulee tehdä niin, ettei siitä aiheudu tarpeetonta haittaa lapselle.

Henkilönkatsastuksen suorittavan ja siinä läsnä olevan henkilön on oltava lapsen kanssa samaa sukupuolta, jollei kyseessä ole terveydenhuollon ammattihenkilö. Katsastuksen suorittava ja siinä läsnä oleva henkilö saavat kuitenkin olla eri sukupuolta kuin lapsi, jos toimenpiteen suorittaminen välittömästi on välttämätöntä lapsen tai toisen henkilön turvallisuuden varmistamiseksi.

67 § (12.4.2019/542)

Omaisuuden, lähetysten ja tilojen tarkastaminen ja lähetysten luovuttamatta jättäminen

Jos on perusteltua syytä epäillä, että lapsella on hallussaan 65 §:n 1 tai 3 momentissa tarkoitettuja aineita tai esineitä taikka lapsen olinpaikka on sijaishuollon tarkoitukseen toteuttamiseksi kiireellisesti selvitettävä, saadaan hänen käytössään olevat tilat tai hallussaan oleva omaisuus tarkastaa.

Jos on perusteltua syytä epäillä, että lapselle osoitettu kirje tai siihen rinnastettava muu luottamuksellinen viesti taikka muu lähetyksessä sisältää 65 §:n 1 tai 3 momentissa tarkoitettuja aineita tai esineitä, saadaan lähetyksen sisältö tarkastaa kirjettä tai muuta luottamuksellista viestiä lukematta.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista tarkastamisesta päätää ja tarkastamisen tekee laitoksen johtaja tai hänen määräämänsä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö. Tarkastaminen on tehtävä lapsen ja laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluvan toisen henkilön läsnä ollessa. Lapsen käytössä

olevat tilat tai hallussa oleva omaisuus voidaan kuitenkin erityisestä syystä tarkastaa myös lapsen tai toisen henkilön läsnä olematta. Lapselle tulee selvittää tarkastuksen syy.

Lisäksi 13 b §:ssä tarkoitettulla lapsenasioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä on oikeus erityisestä syystä tehdä päätös siitä, että 2 momentissa tarkoitettu viesti on jätettävä kokonaan tai osaksi toimittamatta tai muu lähetys kokonaan tai osaksi luovuttamatta lapselle, jos viestin tai lähetyn sisällön voidaan olosuhteet kokonaisuutena huomioon ottaen perustellusti arvioida vakavasti vaarantavan lapsen tai toisen henkilön henkeä, terveyttä, turvallisuutta tai kehitystä. Lähetyks on viipymättä toimitettava lapsenasioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle pääätöksentekoa varten. Pääätöksen tekemistä varten sosiaalityöntekijä saa lukea kirjeen tai muun luottamuksellisen viestin, jos yksittäistapauksessa on perusteltua syytä epäillä viestin sisällön voivan vaarantaa lapsen tai toisen henkilön henkeä, terveyttä, turvallisuutta tai kehitystä.

68 § Kiinnipitäminen

Laitoksen johtaja tai laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö voi lapsen rauhoittamiseksi pitää kiinni lapsesta, jos lapsi sekavan tai uhkaavan käyttäytymisensä perusteella todennäköisesti vahingoittaisi itseään tai muita ja kiinnipitäminen on lapsen oman tai toisen henkilön hengen, terveyden tai turvallisuuden välittömän vaarantumisen vuoksi taikka omaisuuden merkittävän vahingoittamisen estämiseksi välttämätöntä. Kiinnipitämisen on oltava luonteeltaan hoidollista ja huollollista sekä kokonaisuutena arvioden puolustettavaa, kun otetaan huomioon lapsen käyttäytyminen ja tilanne muutoinkin. Kiinnipitäminen voi pitää sisällään myös lapsen siirtämisen. Kiinnipitäminen on lopetettava heti, kun se ei enää ole välttämätöntä.

Kiinnipitämisestä on siihen turvautuneen henkilön annettava laitoksen johtajalle kirjallinen selvitys. Laitoksen johtajan turvautuessa kiinnipitämiseen on selvitys annettava 13 b §:ssä tarkoitettulle lapsenasioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle. ([12.2.2010/88](#))

Kiinnipitämisen liioittelusta säädetään [rikoslain 4 luvun 6 §:n](#) 3 momentissa ja 7 §:ssä.

69 § ([12.4.2019/542](#)) Liikkumisvapauden rajoittaminen

Lapselle saadaan, jos se on hänen huoltonsa kannalta välttämätöntä ja jos se on lapsen edun mukaista, asettaa määräajaksi kielto poistua laitoksen alueelta, laitoksesta tai tietyyn asuinysikön tiloista, jos:

- 1) lapsen sijaishuoltoon johtanut päätös on tehty sillä perusteella, että hän on vaarantanut vakavasti terveyttään tai kehitystään käyttämällä pahiheitä, tekemällä muun kuin vähäisenä pidettävän rikollisen teon tai muulla niihin verrattavalla käyttäytymisellään;
- 2) lapsi käyttäätyy laitoksessa 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla; tai
- 3) rajoitus on lapsen hoidon tai huollon kannalta muutoin tarpeen lapsen suojelemiseksi häntä itseään vakavasti vahingoittavalta käyttäytymiseltä.

Laitoksen johtaja tai hänen määräämänsä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö voi päättää yhteensä enintään seitsemän vuorokautta kestävästä liikkumisvapauden rajoittamisesta. Jos rajoittamista on tarpeen jatkaa tai jos rajoitus alun perin määritetään seitsemään vuorokautta pidemmäksi ajaksi, rajoittamisesta tekee päätöksen 13 b §:ssä tarkoitettu lapsenasioista vastaava sosiaalityöntekijä. Asiasta on viipymättä ilmoitettava lapsenasioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle päätöksen tekemistä varten. Yhtäjaksoisesti rajoittaminen saa jatkua enintään 30 vuorokautta.

Liikkumisvapauden rajoittamista ei saa määritää laajempana eikä pidemmäksi ajaksi kuin lapsen hoito ja kasvatus välittämättä edellyttävä. Toimenpide on myös lopetettava heti, kun se ei enää ole 1 momentissa tarkoitettulla tavalla välittämätön.

69 a § ([12.4.2019/542](#))

Luvatta laitoksesta poistuneen lapsen palauttaminen

Jos lapsi on poistunut luvattomasti lastensuojelulaitoksesta (*laitos*) tai ei palaa sinne ennalta sovitusti luvallisen poistumisen jälkeen, laitoksen on viipymättä ryhdyttävä toimenpiteisiin lapsen etsimiseksi ja palauttamiseksi laitokseen sekä ilmoitettava lapsen luvattomasta poissaolosta lapsen sijaishuollossa vastuussa olevalle viranomaiselle. Lapsen olinpaikan selvityä laitoksen ja lapsen sijaishuollossa vastuussa olevan viranomaisen tulee yhteistyössä sopia lapsen kuljettamisesta takaisin laitokseen, ellei lapsi palaa laitokseen vapaaehtoisesti.

Lapsen palauttamisesta ja siihen liittyvästä kuljettamisesta ja sen turvallisesta järjestämistavasta päättää lapsenasioista vastaava sosiaalityöntekijä. Kiireellisissä tilanteissa lapsen palauttamisesta ja siihen liittyvästä kuljettamisesta ja sen turvallisesta järjestämistavasta päättää laitoksen johtaja tai hänen määräämänsä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö. Laitoksen johtajan tai hänen määräämänsä hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluvan on viipymättä ilmoitettava päätöksestä lapsenasioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle.

Lapsenkuljettamisen saa toteuttaa vain laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva työntekijä, jolla on tässä laissa tarkoitettu ammatillinen pätevyys, 13 b §:ssä tarkoitettu lapsenasioista vastaava sosiaalityöntekijä tai muu toimivaltainen viranomainen. Lapsen etsintää ja kuljettamista ei saa toteuttaa ostopalveluna. Lapsen etsinnästä ja kuljettamisesta on tehtävä sosiaalihuollon asiakasisiakirjoista annetun lain ([254/2015](#)) mukaisesti kirjaukset lapsenasiakirjoihin.

Edellä 3 momentissa tarkoitettu lasta kuljettava henkilö saa tehdä lapselle 66 §:ssä säädetyn edellytyksin ja tavoin henkilöntarkastuksen kuljetukseen käytettävässä autossa kuljetuksen turvallisuuden varmistamiseksi. Lisäksi lapsen hallussa olevat 65 §:n 1 momentissa tarkoitettut aineet ja esineet saadaan ottaa kuljettamisen ajaksi lasta kuljettavan henkilön haltuun. Ellei haltuun otettua ainetta tai esinettä palauteta lapselle kuljettamisen jälkeen, asiasta on tehtävä päätös siten kuin 65 §:n 2 momentissa säädetään.

Lapsenkuljettamisen aikana 3 momentissa tarkoitettu lasta kuljettava henkilö saa kuljetuksen turvallisuuden varmistamiseksi pitää lasta lyhytaikaisesti kiinni kuljetukseen käytettävässä autossa, jos lapsi sekavan tai uhkaavan käyttäytymisensä perusteella todennäköisesti vahingoittaisi itseään tai muita ja kiinnipitämisen on lapsen oman tai toisen henkilön hengen, terveyden tai turvallisuuden välittömän vaarantumisen vuoksi välittämätöntä. Kiinnipito on toteutettava lapselle turvallisella, hänen ikänsä, sukupuolensa, kulttuuri- ja

uskonnollinen taustansa sekä yksilöllinen tilanteensa huomioivalla tavalla. Kiinnipito on lopetettava heti, kun se ei enää ole välttämätöntä. Kiinnipitämiseen turvautuneen henkilön on annettava laitoksen johtajalle siitä kirjallinen selvitys. Lapsen terveydentila on tutkittava, jos kiinnipitämisestä aiheutuu lapselle vammoja tai fyysisiä jälkiä tai jos lapsi sitä pyytää. Kiinnipitämisen liioittelusta säädetään [rikoslain 4 luvun 6 §:n](#) 3 momentissa ja 7 §:ssä.

70 § ([12.4.2019/542](#))

Eristäminen

Lapsi saadaan eristää laitoksen muista lapsista, jos hän käyttäytymisensä perusteella on vaaraksi itselleen tai muille taikka jos eristäminen on muusta erityisen perustellusta syystä lapsen hengen, terveyden tai turvallisuuden kannalta välttämätöntä. Eristämistä ei saa määrätä laajempana eikä pidemmäksi ajaksi kuin lapsen huolenpito ja hoito välttämättä edellyttäväät. Eristämistä ei saa jatkaa yhtäjaksoisesti yli 12:ta tuntia tekemättä siitä uutta päätöstä. Eristäminen on lopetettava heti, kun se ei enää ole välttämätöntä.

Eristämisestä tekee päätöksen laitoksen johtaja tai hänen määräämänsä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö. Kun lapsi on määrätty eristettäväksi, on samalla määrättävä, kenen laitoksen hoito- tai kasvatushenkilöstöön kuuluvan tehtävänä on huolehtia lapsen turvallisuudesta. Lapsen turvallisuudesta vastaavan henkilön on valvottava lasta koko erillään pitämisen ajan olemalla hänen kanssaan samassa tilassa tai sen välittömässä läheisyydessä niin, että hänellä on mahdollisuus saada yhteys eristettyyn lapseen. Myös lapsella on oltava mahdollisuus saada yhteys hänen turvallisuudestaan vastaavaan henkilöön. Lapsen olosuhteet eristämisen aikana on järjestettävä niin, että lapsi saa riittävän huolenpidon ja hoidon sekä mahdollisuuden keskustella hänen turvallisuudestaan vastaavaan henkilön kanssa.

Eristämistä saadaan välittömästi 1 momentin nojalla määrätyn eristyksen jälkeen jatkaa vain, jos 1 momentissa säädetyt eristämisen edellytykset ovat edelleen olemassa. Edellytyksenä on lisäksi, ettei lapsen hoitoa ole edelleenkään tarkoitukseenmukaista tai mahdollista järjestää muulla tavalla. Tällöin eristämisaiaka ei saa ylittää yhteensä 24:ää tuntia.

Ennen eristämisen jatkamista koskevan päätöksen tekemistä lapselle on suoritettava lääkärintarkastus, jos se ei ole ilmeisen tarpeetonta. Tarvittaessa lääkärintarkastus tulee suorittaa myös eristämisen alkaessa, eristämisen aikana tai eristämisen päätyessä.

Laitoksen johtajan tai hänen määräämänsä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluvan henkilön tulee viipymättä ilmoittaa eristämisestä ja sen jatkamisesta 13 b §:ssä tarkoitettulle lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle.

71 § ([12.2.2010/88](#))

Erityinen huolenpito

Erityisellä huolenpidolla tarkoitetaan sijaishuollossa olevalle 12 vuotta täyttäneelle lapselle lastensuojelulaitoksessa järjestettävää erityistä, moniammatillista hoitoa ja huolenpitoa, jonka aikana lapsen liikkumisvapautta voidaan hänen hoitonsa ja huolenpitonsa edellyttämässä laajuudessa rajoittaa siten kuin jäljempänä 72 ja 73 §:ssä säädetään.

72 § (12.2.2010/88)

Erityisen huolenpidon järjestäminen

Lapselle voidaan sijaishuollon aikana, jos hänen erittäin tärkeää yksityinen etunsa sitä välttämättä vaatii, järjestää erityistä huolenpitoa vakavan päihde- tai rikoskierteen katkaisemiseksi tai kun lapsen oma käytätyyminen muutoin vakavasti vaarantaa hänen henkeään, terveyttään tai kehitystään. Erityisen huolenpidon tavoitteena on katkaista lapsen häntä itseään vahingoittava käytätyyminen ja mahdollistaa lapselle annettava kokonaisvaltainen huolenpito. Edellytyksenä on lisäksi, että sijaishuoltoa ei ole lapsen hoidon ja huolenpidon tarve huomioon ottaen mahdollista järjestää muulla tavoin eivätkä terveydenhuollon palvelut sovellu käytettäviksi erityisen huolenpidon sijaan.

Päätöksen erityisen huolenpidon aloittamisesta tai jatkamisesta tekee 13 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettu viranhaltija 13 b §:ssä tarkoitetun lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän valmisteltua asian. Päätöksen on perustuttava erityisen huolenpidon järjestämistä varten tehtyyn lapsen tilanteen moniammatilliseen arvioon, joka perustuu kasvatukselliseen, sosiaalityön, psykologiseen ja lääketieteelliseen asiantuntemukseen.

Erityistä huolenpitoa voidaan järjestää enintään 30 vuorokauden ajan. Määräaika lasketaan erityisen huolenpidon tosiasiallisesta aloittamisesta. Päätös erityisen huolenpidon järjestämisestä raukeaa, jollei täytäntöönpanoa ole voitu aloittaa 90 vuorokauden kuluessa päätöksen tekemisestä. Erityistä huolenpitoa voidaan erittäin painavasta syystä jatkaa enintään 60 vuorokaudella, mikäli lapsen sijaishuollon järjestäminen sitä 1 momentissa mainituin perustein edelleen välttämättä vaatii. Erityinen huolenpito on lopetettava välittömästi, jos se osoittautuu tehottomaksi sille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi tai kun sen tarvetta ei enää ole. Lopettamisesta päättää 13 b §:ssä tarkoitettu lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä.

73 §

Erityisen huolenpidon toimeenpano

Erityistä huolenpitoa voidaan järjestää lastensuojelulaitoksessa, jonka käytettävissä on erityisen huolenpidon järjestämiseksi riittävä kasvatuksellinen, sosiaalityön, psykologinen ja lääketieteellinen asiantuntemus.

Laitoksessa tulee olla toiminnan edellyttämä tehtävään soveltuva ammatillisen tutkinnon omaava henkilöstö ja erityisen huolenpidon järjestämiseksi terveydellisiltä ja muilta olosuhteiltaan asianmukaiset tilat. Erityisen huolenpidon ajan lasta voidaan estää poistumasta näistä tiloista ilman lupaa tai valvontaa.

Erityisen huolenpidon aikana on 1 momentissa tarkoitetun asiantuntemuksen omaavien henkilöiden tavattava säännöllisesti lasta sekä osallistuttava lapsen erityisen huolenpidon suunnittelun, toimeenpanoon ja arviointiin. Erityisen huolenpidon aikana lapselle on lisäksi tehtävä tarvittavat lääkärintarkastukset. Niistä ja muista erityisen huolenpidon toteuttamista koskevista toimenpiteistä ja niiden vaikutuksesta lapseen ja hänen tilanteeseensa sekä lapsen vastaisen sijaishuollon järjestämiseen on erityisen huolenpidon aikana pidettävä kirjaa. Kirjauksen sisällöstä voidaan tarvittaessa säätää tarkemmin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Lasta koskeva asiakassuunnitelma on tarkistettava erityisen huolenpidon päätyessä.

74 § (12.4.2019/542)

Rajoitustoimenpiteiden kirjaaminen

Edellä 65, 66, 66 a, 67–69, 69 a ja 70 §:ssä tarkoitettujen rajoitustoimenpiteiden käytön seurannan ja valvonnan turvaamiseksi lastensuojelulaitoksen on asianmukaisesti kirjattava käyttämänsä rajoitustoimenpiteet. Kirjaamisen tulee sisältää kuvaus rajoitustoimenpiteestä ja siitä, miten rajoitus on toteutettu, minkälaisia muita rajoituksia on mahdollisesti käytetty samaan aikaan, mikä on toimenpiteen peruste ja kesto, tieto toimenpiteestä päättäneen, sen käytännössä toteuttaneen ja siinä läsnä olleen henkilön nimistä sekä tarvittaessa tieto 66 §:n 1 momentissa ja 66 a §:n 1 momentissa tarkoitetuista perustelluista syistä ja 67 §:n 3 momentissa tarkoitetusta erityisestä syystä. Lisäksi on kuvattava toimenpiteen mahdollinen vaikutus hoito- ja kasvatussuunnitelmaan. Kuvattava on myös, miten lasta on kuultu ennen rajoituksesta päättämistä tai sen toteuttamista. Lisäksi on kirjattava, mikä oli lapsen mielipide asiasta.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, on 70 §:ssä tarkoiteturistä eristämisen aikana kirjattava lapsen eristämistä koskeviin asiakirjoihin eristämiseen johtanut tilanne, eristämisen toteuttamistapa sekä miten eristämisen jatkamisen perusteita on eristämisen aikana jatkuvasti arvioitu. Eristämistä koskeviin asiakirjoihin on lisäksi kirjattava eristämisen lopettamiseen johtaneet perusteet ja syy.

Kirjaamisten sisältö on lähetettävä tiedoksi 13 b §:ssä tarkoitettulle lapsenasioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle kuukausittain. Kirjaamisen sisällöstä voidaan tarvittaessa säätää tarkemmin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

74 a § (12.4.2019/542)

Rajoituksen lapsikohtainen arvointi

Jos lapseen on kohdistettu tässä laissa tarkoitettuja rajoituksia, sijaishuoltopaikassa on arvioitava niiden käytöä yhdessä lapsen kanssa heti, kun hän kykenee ymmärtämään asian merkityksen. Arvioinnissa on käytävä lapsen kanssa läpi rajoitukseen johtanutta tilannetta, rajoituksen 61 a §:n mukaista tarvetta ja perusteita 30 §:ssä tarkoiteturistä lapsen asiakassuunnitelman mukaisesti, rajoituksen toteuttamistapaa ja vaikuttavuutta sekä toimenpiteeseen osallistuneen henkilöstön toimintaa tilanteessa. Sijaishuoltopaikan on käytävä lapseen kohdistettu rajoitus ja sen toteuttamistapa läpi yhdessä myös lapsen huoltajien kanssa, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta tai mahdotonta.

Sijaishuoltopaikan on toimitettava tiedot lapseen kohdistetuista rajoituksista sekä selvitys rajoitusten lapsikohtaisesta arvioinnista lapsenasioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle viipymättä.

Jos lapseen on kohdistettu useita, peräkkäisiä, yhtäaikaisia tai pitkäaikaisia rajoituksia, on lapsenasioista vastaavan sosiaalityöntekijän arvioitava lapsen kokonaistilanne, lapselle sopivan ja riittävän hoidon ja palvelujen tarve sekä vastaavatko sijaishuoltopaikan henkilöstön määrä ja osaaminen sekä tilat lapsen tarpeita. Lapsenasioista vastaavan sosiaalityöntekijän on keskusteltava lapsen ja lapsen huoltajien kanssa, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta tai mahdotonta, lapseen kohdistetuista rajoituksista ja niiden perusteista.

12 luku

Jälkihuolto

75 § (12.4.2019/542)

Lapsen ja nuoren oikeus jälkihuoltoon

Hyvinvointialueen on järjestettävä lapselle tai nuorelle tämän luvun mukainen jälkihuolto 40 §:ssä tarkoitettun sijaishuollon päättymisen jälkeen. Jälkihuolto on järjestettävä myös 37 §:ssä tarkoitettun avohuollon tukitoimena tapahtuneen sijoituksen päättymisen jälkeen, jos sijoitus on kestänyt yhtäjaksoisesti vähintään puoli vuotta ja kohdistunut lapseen yksin. ([8.7.2022/610](#))

Jälkihuoltoa voidaan järjestää myös muulle kuin 1 momentissa tarkoitettulle lastensuojelun asiakkaana olleelle nuorelle.

Hyvinvointialueen velvollisuus jälkihuollon järjestämiseen päättyy viiden vuoden kuluttua siitä, kun lapsi on ollut 1 momentissa tarkoitettun kodin ulkopuolisen sijoituksen päättymisen jälkeen viimeksi lastensuojelun asiakkaana. Velvollisuus jälkihuollon järjestämiseen päättyy viimeistään, kun nuori täyttää 23 vuotta. ([28.12.2023/1283](#))

76 § Jälkihuollon sisältö

Hyvinvointialueen on järjestettävä jälkihuolto lapsen tai nuoren tuen tarpeisiin perustuva 30 §:n 4 momentin mukainen asiakkassuunnitelma huomioon ottaen tukemalla lasta tai nuorta sekä hänen vanhempiaan ja huoltajiaan sekä henkilöä, jonka hoidossa ja kasvatuksessa lapsi tai nuori on, siten kuin avohuollon tukitoimia koskevassa 7 luvussa, perhehoitajien tukemista huollon siirron jälkeen koskevassa 46 §:n 2 momentissa, ihmisseuranteita ja yhteidenpitoa koskevassa 54 §:ssä sekä tässä luvussa säädetään. ([8.7.2022/610](#))

Jälkihuollon päätyyessä sosiaalityöntekijän on tarvittaessa laadittava yhdessä nuoren kanssa suunnitelma, johon kirjataan jälkihuollon päättymisen jälkeen nuoren käytettävissä olevat palvelut ja tukitoimet.

76 a § ([28.12.2023/1283](#)) Asumisen ja toimeentulon turvaaminen jälkihuollossa

Kun riittämätön toimeentulo, puutteelliset asumisotot tai asunnon puuttuminen ovat olennaisena esteenä jälkihuollon piirissä olevan lapsen tai nuoren kuntoutumiselle, hyvinvointialueen on viivytyksettä järjestettävä riittävä taloudellinen tuki sekä yhteistyössä kunnan kanssa korjattava asumisoloihin liittyvät puutteet tai järjestettävä tarpeen mukainen asunto.

77 § ([30.12.2019/1489](#)) Itsenäistymisvarat

Kun lapsi tai nuori on sijoitettu kodin ulkopuolelle sijoitusta avohuollon tukitoimena, 40 §:ssä tarkoitettua sijaishuoltoa tai jälkihuoltoa koskevien säännösten mukaisesti, hänen itsenäistymistään varten on kalenterikuukausittain varattava määrä, joka vastaa vähintään 40 prosenttia hänen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 14 §:ssä tarkoitetuista tulostaan, korvausistaan tai saamisistaan. Määrää laskettaessa ei lapsilisää kuitenkaan oteta huomioon.

Jollei lapsella tai nuorella ole sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 14 §:ssä tarkoitettuja tulova, korvausia tai saamisia taikka jos ne ovat riittämättömät, hyvinvointialueen on tuettava sijoituksen päätyyessä itsenäistymässä olevaa nuorta asumiseen, koulutukseen ja muuhun itsenäistymiseen liittyvissä menoissa tarpeellisilla itsenäistymisvaroilla. ([8.7.2022/610](#))

Hyvinvoittialueella on oikeus päättää itsenäistymisvarojen maksamisen ajankohdasta. Lähtökohtaisesti itsenäistymisvarat on annettava lapselle tai itsenäistymässä olevalle nuorelle jälkihuollon päätyessä taikka lapsen tai nuoren itsenäistymisen tukemiseen tai turvaamiseen liittyvästä erityisestä syystä viimeistään hänen täyttäessään 23 vuotta. ([28.12.2023/1283](#))

Hyvinvoittialueen on annettava selvitys itsenäistymisvarojen kertymisestä ja maksamisesta sijoituksen päätyttyä ja huoltajan, edunvalvojan tai 15-vuotiaan lapsen sitä pyytäessä myös sijoituksen aikana.

([8.7.2022/610](#))

13 luku Valvonta

78 § ([8.7.2022/610](#))

Hyvinvoittialueen ilmoitus sijoitettavasta lapsesta

Edellä 16 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa, joissa lapsi on sijoitettu jonkin muun kuin sijoituksen tehneen hyvinvoittialueen alueelle, sijoittajahyvinvoittialueen tulee ilmoittaa tarvittavien lapsen palvelujen ja tukitoimien järjestämiseksi sekä sijaishuoltopaikan valvonnan toteuttamiseksi lapsen sijoituksesta ja sen päättymisestä sijoitushyvinvoittialueelle, jonka on pidettävä rekisteriä alueelleen sijoitetusta lapsista.

79 § ([8.7.2022/610](#))

Sijaishuollon valvonta

Sijoittajahyvinvoittialueen tehtävänä on valvoa, että lapsen sijoitus perhehoitoon tai laitoshuoltoon toteutuu tämän lain mukaisesti ja lapsi saa sijoituksen aikana ne tarvitsemansa palvelut ja tukitoimet, jotka sijoitushyvinvoittialueen on 16 b §:n mukaisesti järjestettävä.

Sijaishuoltopaikan toimintaa valvovat lisäksi sijoitushyvinvoittialue ja Lupa- ja valvontavirasto. Ahvenanmaan maakunnassa Ahvenanmaan valtionvirasto valvoo sijaishuoltopaikan toimintaa siltä osin, kun on kyse Ahvenanmaan itsehallintolain ([1144/1991](#)) 27 §:n 24 kohdan mukaan valtakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvasta hallinnollisesta puuttumisesta henkilökohtaiseen vapauteen. Valvontaa toteuttaessaan sijoitushyvinvoittialueen, Lupa- ja valvontaviraston sekä Ahvenanmaan valtionviraston tulee toimia yhteistyössä sijoittajahyvinvoittialueen kanssa. ([27.6.2025/779](#))

L:lla [779/2025](#) muutettu 2 momentti tulee voimaan 1.1.2026. Aiempia sanamuotoa kuuluu:

Sijaishuoltopaikan toimintaa valvovat lisäksi sijoitushyvinvoittialue ja aluehallintovirasto. Valvontaa toteuttaessaan niiden tulee toimia yhteistyössä sijoittajahyvinvoittialueen kanssa.

Jos sijoittajahyvinvoittialue havaitsee sijaishuoltopaikan toiminnassa sellaisia epäkohtia tai puutteita, jotka voivat vaikuttaa sijoitettujen lasten hoitoon tai huolenpitoon, sen tulee salassapitovelvoitteiden estämättä ilmoittaa asiasta viipymättä sijoitushyvinvoittialueelle, Lupa- ja valvontavirastolle, tiedossaan oleville muille lapsia samaan sijaishuoltopaikkaan sijoittaneille hyvinvoittialueille ja Ahvenanmaan maakunnassa Ahvenanmaan valtionvirastolle. ([27.6.2025/779](#))

L:lla 779/2025 muutettu 3 momentti tulee voimaan 1.1.2026. Aiempi sanamuoto kuuluu:

Jos sijoittajahyvinvoittialue havaitsee sijaishuoltopaikan toiminnassa sellaisia epäkohtia tai puutteita, jotka voivat vaikuttaa sijoitettujen lasten hoitoon tai huolenpitoon, sen tulee salassapitovelvoitteiden estämättä ilmoittaa asiasta viipymättä sijoitushyvinvoittialueelle ja 2 momentissa tarkoitettulle aluehallintovirastolle sekä tiedossaan oleville muille lapsia samaan sijaishuoltopaikkaan sijoittaneille hyvinvoittialueille.

80 § ([27.6.2025/779](#))

Muu valvonta

Lupa- ja valvontaviraston ja Ahvenanmaan maakunnassa Ahvenanmaan valtionviraston on seurattava lastensuojelulaitosten toimintaa 79 §:ssä säädetyn lisäksi viraston omasta aloitteestaan tekemien tarkastuskäytien avulla ja erityisesti valvottava 11 luvun nojalla tehtäviä rajoituksia lastensuojelulaitoksissa. Lupa- ja valvontaviraston ja Ahvenanmaan maakunnassa Ahvenanmaan valtionviraston on valvontaa toteuttaessaan varattava lapselle tilaisuus luottamukselliseen keskusteluun viraston edustajan kanssa.

L:lla 779/2025 muutettu 80 § tulee voimaan 1.1.2026. Aiempi sanamuoto kuuluu:

80 § ([12.4.2019/542](#))

Muu valvonta

Aluehallintoviraston on seurattava lastensuojelulaitosten toimintaa 79 §:ssä säädetyn lisäksi omasta aloitteestaan tapahtuvien tarkastuskäytien avulla ja erityisesti valvottava 11 luvun nojalla tehtäviä rajoituksia lastensuojelulaitoksissa. Aluehallintoviraston on valvontaa toteuttaessaan varattava lapselle tilaisuus luottamukselliseen keskusteluun aluehallintoviraston edustajan kanssa.

2 momentti on kumottu L:lla [14.4.2023/741](#).

81 § ([8.7.2022/610](#))

Yksityisesti sijoitettujen lasten hoidon valvonta

Lapsesta, jonka muu kuin hyvinvoittialue on sijoittanut pysyväisluonteisesti yksityiskotiin, on viipymättä ilmoitettava hyvinvoittialueelle. Ilmoituksen on velvollinen tekemään sekä lapsen huoltaja että henkilö, jonka hoitoon lapsi on sijoitettu. Ilmoituksen sisällöstä voidaan säätää sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Ilmoituksen saatuaan hyvinvoittialueen on selvitettävä, sopiiko yksityiskoti olosuhteiltaan lapsen hoitoon ja kasvatukseen, kykeneekö lapsen luokseen ottanut henkilö huolehtimaan lapsesta sekä onko sijoitus lapsen edun mukainen. Sijoituksen hyväksymisestä on tehtävä päätös.

Hyvinvoittialueen on selvitettävä lapsen hoitoonsa ottaneelle henkilölle hänen oikeutensa ja velvollisuutensa sekä tuettava tarvittaessa hoitajaa järjestämällä 7 luvun mukaisia tukitoimia lapsen hoidon ja kasvatuksen edistämiseksi.

Edellä 2 momentissa tarkoitettuja edellytyksiä sijoituksen jatkumiselle ja 3 momentin mukaisten tukitoimien tarvetta on tarpeen mukaan seurattava. Hyvinvoittialueen on pidettävä rekisteriä sen alueelle yksityisesti

sijoitetusta lapsista. ([28.12.2023/1283](#))

Jos yksityiskoti tai siinä annettu hoito ja kasvatus todetaan sopimattomaksi tai puutteelliseksi, hyvinvointialueen on yritettävä saada aikaan korjaus. Jollei korjausta saada aikaan, hyvinvointi-alue voi kielää lapsen pitämisen tässä yksityiskodissa. Hyvinvointialueen on tällöin huolehdittava, että lapsen hoito ja kasvatus järjestetään hänen etunsa ja tarpeidensa mukaan.

14 luku

Asian käsittely hallintotuomioistuimessa

82 § ([30.12.2019/1489](#))

Asian käsittelyä koskevat yleiset säännökset

Tässä laissa tarkoitettujen asioiden käsitellystä hallinto-oikeudessa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa on voimassa, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa ([808/2019](#)) säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä.

83 § ([12.2.2010/88](#))

Väliaikainen määräys

Kun lapsen huostaanottoa tai sijaishuoltoa koskeva asia on vireillä hallinto-oikeudessa tai korkeimmassa hallinto-oikeudessa, voi asiaa käsittelevä tuomioistuin omasta aloitteestaan tai lapsen taikka hänen vanhempansa tai huoltajansa vaatimuksesta antaa väliaikaisen määräyksen lapsen olinpaikasta ja siitä, miten lapsen hoito ja kasvatus on asian tuomioistuinkäsittelyn aikana järjestettävä. Määräys voidaan antaa asianosaisia kuulematta, jos asiaa ei voida viivytä.

Väliaikainen määräys on voimassa, kunnes:

- 1) hallinto-oikeus tai korkein hallinto-oikeus antaa huostaanottoasiassa päätöksen;
- 2) hallinto-oikeus tai korkein hallinto-oikeus peruuttaa väliaikaisen määräyksen tai muuttaa sitä; tai
- 3) väliaikaisen määräyksen aikana tehdään 38 §:ssä tarkoitettu lapsen kiireellistä sijoitusta koskeva päätös.

84 § ([30.12.2019/1489](#))

Valmisteleva suullinen käsittely hallinto-oikeudessa

Huostaanottoa koskevan asian tultua vireille hallinto-oikeus voi asian kirjallisen valmistelun ohella järjestää oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 47 §:ssä säädetyn suullisen valmistelun selvittäækseen asianosaisten vaatimukset ja niiden perusteet. Valmistelussa on tarkoitus erityisesti selvittää, mistä asianosaiset ja hakemuksen tai päätöksen tehnyt viranomainen ovat erimielisiä sekä mitä todisteita vaatimusten tueksi on esitettäväissä. Valmistelussa ei voida ottaa vastaan suullista todistelua eikä kuulla asiantuntijoita.

Asian käsittely jatkuu suullisen valmistelun jälkeen kirjallisena käsittelynä tai asiassa voidaan järjestää suullinen käsittely siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 57 §:ssä säädetään.

85 §

Hallinto-oikeuden päätösvaltaisuus

Yksi hallinto-oikeuden lainoppinut jäsen voi tehdä hallinto-oikeuden päätöksen:

- 1) 28 §:ssä tarkoitettu luvan antamista lapsen tutkimiseen koskevassa asiassa; ja
- 2) 83 §:ssä tarkoitettu väliaikaisen määräyksen antamista koskevassa asiassa.

[\(12.2.2010/88\)](#)

Hallinto-oikeus voi 1 momentissa mainitussa asiassa tehdä päätöksen myös kokoonpanossa, johon kuuluvat hallinto-oikeuden lainoppinut jäsen ja asiantuntijajäsen, jos he ovat ratkaisusta yksimieliset.

Lisäksi 1 tai 2 momentissa säädetty ratkaisukokoonpano voi järjestää 84 §:n 1 momentissa tarkoitettun valmistelevan suullisen käsittelyn.

Muutoin hallinto-oikeuden päätösvaltaisuudesta säädetään hallinto-oikeuslaissa [\(430/1999\)](#).

86 §

Lapsen kuuleminen hallintotuomioistuimessa

Lasta voidaan kuulla henkilökohtaisesti hallinto-oikeudessa tai korkeimmassa hallinto-oikeudessa, jos lapsi sitä pyytää tai siihen suostuu. Kuulemisen yhteydessä lapselle ei saa antaa sellaisia tietoja, jotka voisivat vakavasti vaarantaa hänen terveyttään tai kehitystään. Alle 12-vuotiasta lasta voidaan kuulla henkilökohtaisesti vain, jos kuuleminen on välttämätöntä asian ratkaisemiseksi ja siitä ei arvioida aiheutuvan lapselle merkittävää haittaa. [\(12.2.2010/88\)](#)

Jos menettely on tarpeen lapsen suojaamiseksi tai hänen itsenäisen mielipiteensä varmistamiseksi, tuomioistuimen tulee ensisijaisesti toteuttaa lapsen henkilökohtainen kuuleminen siten, että ainostaan yksi tai useampi tuomioistuimen jäsen ja lapsi ovat läsnä. Asianosaisille ja hakemuksen tai päätöksen tehneelle viranomaiselle on varattava tilaisuus tutustua kuulemisen sisällöstä laadittuun tai tallennettuun oikeudenkäyntiaineistoon ja lausua mielipiteensä sen sisällöstä. Asianosaisten oikeutta tietojen saamiseen voidaan rajoittaa, jos tiedon antamatta jättäminen on tarpeen lapsen suojaamiseksi tai hänen muun erittäin tärkeän etunsa turvaamiseksi. [\(12.2.2010/88\)](#)

Lapsen henkilökohtainen kuuleminen voi tapahtua suullisessa käsittelyssä tai muulla tuomioistuimen harkitsemalla tavalla.

86 a § [\(17.6.2011/721\)](#)

Asiamies ja avustaja

Käsiteltäessä tässä laissa tarkoitettua asiaa hallinto-oikeudessa tai korkeimmassa hallinto-oikeudessa yksityisen asianosaisen asiamiehenä tai avustajana saa toimia asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa [\(715/2011\)](#) tarkoitettu luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja.

87 §

Avustajan määräminen lapselle

Hallinto-oikeus tai korkein hallinto-oikeus voi määrättää lapselle avustajan tässä laissa tarkoitettun asian tuomioistuinkäsittelyyn, jos lapsi tai hänen laillinen edustajansa sitä pyytää tai tuomioistuin harkitsee sen määräämisen muutoin tarpeelliseksi.

Jos hallinto-oikeus tai korkein hallintooikeus määräää avustajan, vaikka lapsi tai hänen laillinen edustajansa ei ole ilmoittanut sitä haluavansa, on avustajan määräämisestä soveltuvin osin ja avustajalle tulevasta palkkiosta ja korvauksesta voimassa, mitä oikeusapulaissa ([257/2002](#)) säädetään, riippumatta siitä, onko lapselle myönnetty tai myönetään hänelle oikeusapulaissa tarkoitettua oikeusapua. Tältä osin oikeusapu annetaan korvauksetta.

88 §

Käsittelyn kiireellisyys

Tässä laissa tarkoitettut lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua koskevat asiat on käsiteltävä kiireellisinä.

15 luku

Muutoksenhaku

89 § ([30.12.2019/1489](#))

Muutoksenhakuoikeus

Lapsen vanhempi ja huoltaja sekä henkilö, jonka hoidossa ja kasvatuksessa lapsi on tai on välittömästi ennen asian valmistelua ollut, saavat hakea itsenäisesti muutosta asioissa, jotka koskevat:

- 1) 38 §:n 1 momentissa tarkoitettua kiireellistä sijoitusta;
- 2) 38 a §:ssä tarkoitettua kiireellisen sijoituksen jatkamista;
- 3) 43 §:n 1 momentissa tarkoitettua huostaanottoa ja siihen liittyvää sijaishuoltoa;
- 4) 43 §:n 3 momentissa tarkoitettua huostaanoton tai kiireellisen sijoituksen aikana tehtävää sijaishuoltopaikan muuttamista; ja
- 5) 47 §:ssä tarkoitettua huostassapidon lopettamista.

Muutosta 37 §:ssä tarkoitetussa sijoitusta avohuollon tukitoimena koskevassa asiassa saa hakea lapsen huoltaja sekä vanhempi, jonka kanssa yhdessä asumista päätös koskee.

Muutosta 63 §:ssä tarkoitetussa yhteydenpidon rajoittamista koskevassa asiassa saa hakea lapsen huoltaja sekä henkilö, jonka yhteydenpitoa lapseen päätöksellä on rajoitettu.

Muutosta 65 §:ssä, 67 §:n 4 momentissa, 69, 70 ja 72 §:ssä tarkoitettuja rajoitustoimenpiteitä koskevassa asiassa saa hakea lapsen huoltaja.

Sen lisäksi, mitä tämän pykälän 1–4 momentissa säädetään, 12 vuotta täyttynyt lapsi saa hakea erikseen muutosta häntä itseään koskevissa lastensuojeluasioissa.

Muulta osin muutoksenhakuoikeudesta ja puhevallan käyttämisestä on voimassa, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

90 § ([30.12.2019/1489](#))

Muutoksenhaku hallinto-oikeuteen

Hyvinvointialueen alaisen viranhaltijan tekemään päätökseen saa hakea valittamalla muutosta suoraan hallinto-oikeudelta asioissa siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään asioissa, jotka koskevat: ([8.7.2022/610](#)).

- 1) 38 §:n 1 momentissa tarkoitettua kiireellistä sijoitusta;
- 2) 38 a §:ssä tarkoitettua kiireellisen sijoituksen jatkamista;
- 3) 43 §:n 1 momentissa tarkoitettua huostaanottoa ja siihen liittyvää sijaishuoltoa;
- 4) 43 §:n 3 momentissa tarkoitettua huostaanoton tai kiireellisen sijoituksen aikana tehtävää sijaishuoltopaikan muuttamista;
- 5) 47 §:ssä tarkoitettua huostassapidon lopettamista;
- 6) 63 §:ssä tarkoitettua yhteydenpidon rajoittamista;
- 7) 65 §:ssä tarkoitettua aineiden ja esineiden haltuunottoa;
- 8) 67 §:n 4 momentissa tarkoitettua lähetyksen luovuttamatta jättämistä;
- 9) 69 §:ssä tarkoitettua liikkumisvapauden rajoittamista;
- 10) 70 §:ssä tarkoitettua eristämistä; sekä
- 11) 72 §:ssä tarkoitettua erityistä huolenpitoa.

Muun henkilön kuin hyvinvointialueen alaisen viranhaltijan rajoituksia ja rajoitustoimenpiteitä koskeviin päätöksiin saa hakea muutosta siten kuin 1 momentissa säädetään. Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksi saamisesta. ([8.7.2022/610](#)).

Ellei tässä laissa toisin säädetä, sovelletaan muutoksenhakuun muutoin, mitä sosiaalihuoltolaissa ja oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

91 §

Lainvoimaa vailla olevan päätöksen täytäntöönpano

Lapsen huostaanottoa ja huostassapidon lopettamista, sijaishuoltoa, kiireellistä sijoitusta, yhteydenpidon rajoittamista sekä 89 §:n 4 momentissa tarkoitettuja rajoitustoimenpiteitä koskeva päätös voidaan muutoksenhausta huolimatta panna heti täytäntöön, jos täytäntöönpanoa ei voida lapsen terveyttä tai

kehitystä vaarantamatta siirtää ja viranomainen tai tuomioistuin on määrännyt päätöksen heti täytäntöönpanavaksi. ([12.2.2010/88](#))

Lapselle suoritettavaa tutkimusta koskevan luvan täytäntöönpanosta säädetään 28 §:n 3 momentissa.

Kun muutosta on haettu, muutoksenhakuviranomainen voi kielää päätöksen täytäntöönpanon tai määrätä sen keskeytettäväksi.

92 § ([30.12.2019/1489](#))

Muutoksenhaku korkeimpaan hallinto-oikeuteen

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea valittamalla muutosta korkeimalta hallinto-oikeudelta siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään asioissa, jotka koskevat: ([8.7.2022/610](#))

- 1) 16, 16 a ja 16 b §:ssä tarkoitettua hyvinvointialueiden välistä järjestämis- ja kustannusvastuuta; ([8.7.2022/610](#))
- 2) 28 §:ssä tarkoitettua lupaa lapsen tutkimiseen;
- 3) 35 §:ssä tarkoitettua toimeentulon ja asumisen turvaamista;
- 4) 43 §:n 1 ja 3 momentissa tarkoitettua lapsen huostaanottoa ja sijaishuoltoa;
- 5) 47 §:ssä tarkoitettua huostassapidon lopettamista;
- 6) 63 §:ssä tarkoitettua yhteydenpidon rajoittamista;
- 7) 75 ja 76 §:ssä tarkoitettua jälkihuoltoa; sekä
- 8) 81 §:n 5 momentissa tarkoitettua kieltoa.

Tämän lain 43 §:n 2 momentissa tarkoitetaan lapsen huostaanottoa ja sijaishuoltoa koskevasta hallinto-oikeuden päätöksestä saa hakea valittamalla muutosta korkeimalta hallinto-oikeudelta ilman valituslupaa.

Hakemuksen tai päätöksen tehty viranomainen saa hakea muutosta hallinto-oikeuden päätökseen valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Valitusluvasta säädetään edellä 1 ja 2 momentissa ja oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa.

Hallinto-oikeuden antamaan muuhun kuin 1 ja 2 momentissa tarkoitettuun lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua koskevaan päätökseen ei saa valittamalla hakea muutosta.

Hallinto-oikeuden asian käsittelyn aikana tekemästä päätöksestä, jolla muutoksenhaun alaisen päätöksen täytäntöönpano on kielletty tai keskeytetty, ei kuitenkaan saa valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Hallinto-oikeuden antamasta 83 §:ssä tarkoitetaan väliaikaisesta määräyksestä ei saa hakea erikseen muutosta.

Erityiset säädönäkset

93 §

Tarkemmat säädönäkset

Tarkempia säädöksiä tämän lain täytäntöönpanosta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

93 a § ([8.7.2022/610](#))

Lain soveltaminen Ahvenanmaan maakunnassa

Mitä tässä laissa säädetään hyvinvoittialueista, sovelletaan Ahvenanmaan maakunnan osalta Ahvenanmaan maakunnan kuntiin, jos kyseessä on Ahvenanmaan itsehallintolain ([1144/1991](#)) 27 §:n:

- 1) 4 kohdassa tarkoitettu suhde ulkovaltoihin;
- 2) 7 kohdassa tarkoitettu lapsen oikeudellinen asema; tai
- 3) 24 kohdassa tarkoitettu hallinnollinen puuttuminen henkilökohtaiseen vapauteen.

Mitä 1 momentissa tarkoitetuissa asioissa säädetään lastensuojelutoimenpiteistä päättävästä viranhaltijasta ja muusta toimivaltaisesta virkasuhteessa olevasta henkilöstä, sovelletaan Ahvenanmaan maakunnan kunnan vastaavaan virkasuhteessa olevaan henkilöön.

17 luku

Voimaantulosäädönäkset

94 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2008. Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Tällä lailla kumotaan 5 päivänä elokuuta 1983 annettu lastensuojelulaki ([683/1983](#)) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Jos muussa lainsäädännössä viitataan vuoden 1983 lastensuojelulakiin, on sen sijasta sovellettava tästä laki.

95 §

Siirtymäsäädönäkset

Tämän lain 59 §:n 1 momentissa tarkoitettua lastensuojelulaitoksen asuinyksikössä hoidettavien lasten enimmäismäärää ja saman pykälän 2 momentissa tarkoitettua lastensuojelulaitoksen asuinyksikkökohtaista henkilöstön vähimmäismäärää sovelletaan kaikissa lastensuojelulaitoksissa viimeistään kolmen vuoden kuluttua lain voimaantulosta. ([12.2.2010/88](#))

Tätä lakia ei sovelleta valitukseen eikä alistukseen, joka tehdään ennen tämän lain voimaantuloa annetusta päätöksestä, eikä tällaisen asian käsittelyyn valituksen johdosta ylemmässä valitusviranomaisessa.

[HE 252/2006](#)

StVM 59/2006

EV 309/2006

Muutossäädösten voimaantulo ja soveltaminen

21.12.2007/1390:>

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2008.

[HE 151/2007](#), StVM 22/2007, EV 93/2007

12.6.2009/437:>

Tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

[HE 218/2008](#), LaVM 7/2009, EV 63/2009

22.12.2009/1566:>

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

[HE 161/2009](#), HaVM 18/2009, EV 205/2009

12.2.2010/88:>

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2010.

Toimintaan, joka järjestetään 13 a §:ssä tarkoitettun päätöksen perusteella, sovelletaan 16 a–16 c ja 18 §:ää sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annettua lakia ([734/1992](#)) vasta 1 päivästä tammikuuta 2011.

Tätä lakia ei sovelleta:

- 1) valitukseen, joka tehdään ennen tämän lain voimaantuloa annetusta päätöksestä;
- 2) hakemusasiaan, joka on tämän lain voimaan tullessa vireillä hallinto-oikeudessa; eikä
- 3) 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen asioiden käsittelyyn valituksen johdosta ylemmässä valitusviranomaisessa.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

30.12.2010/1380:>

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011.

Lain 16 b §:ää sovelletaan 1 päivästä toukokuuta 2011.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

[HE 137/2010](#), StVM 37/2010, EV 231/2010

30.12.2010/1391:>

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 2011.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

[HE 185/2010](#), HaVM 26/2010, EV 239/2010

10.2.2011/112:>

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2011.

8.4.2011/316:>

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2012.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

[HE 331/2010](#), StVM 55/2010, EV 344/2010

20.5.2011/542:>

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2012.

[HE 282/2010](#), LaVM 43/2010, EV 364/2010

17.6.2011/721:>

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2013.

Tämän lain voimaan tullessa tuomioistuimessa vireillä olevaan asiaan sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säädöksiä.

Edellä 2 momentissa säädetyn lisäksi tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säädösten mukaan asiamiehenä ja avustajana toimimaan kelpoinen henkilö on kelpoinen toimimaan asiamiehenä ja avustajana yhden vuoden ajan tämän lain voimaantulosta. Lisäksi tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säädösten mukaan asiamiehenä ja avustajana toimimaan kelpoinen henkilö, joka hakee luvan saaneista

oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa tarkoitettua lupaa kolme kuukautta ennen mainitun lain 30 §:n 3 momentissa tarkoitettun määräajan päättymistä ja jonka hakemusta ei ole lainvoimaisesti ratkaistu vuoden kuluessa mainitun lain voimaantulosta, on kelpoinen toimimaan asiamiehenä ja avustajana siihen saakka, kunnes hänen hakemuksensa on lainvoimaisesti ratkaistu.

[HE 318/2010](#), LaVM 40/2010, EV 337/2010

17.6.2011/752:>

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 2011.

[HE 266/2010](#), HaVM 38/2010, EV 357/2010

22.7.2011/925:>

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 2011.

[HE 302/2010](#), StVM 56/2010, EV 342/2010

28.12.2012/911:>

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2013.

[HE 159/2012](#), StVM 26/2012, EV 160/2012

9.8.2013/598:>

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014. Edellä 27 a §:n 1 momentissa tarkoitettut tiedot kerätään vuonna 2014 vain kerran.

[HE 61/2013](#), StVM 6/2013, EV 83/2013

13.12.2013/976:>

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014.

[HE 130/2013](#), StVM 11/2013, EV 106/2013

30.12.2013/1292:>

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 2014.

[HE 67/2013](#), SiVM 14/2013, EV 218/2013

30.12.2014/1302:>

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2015 kuitenkin niin, että 38 ja 38 a §:ää, 39 a §:n 2 momenttia, 89 §:n 1 momentin 2 kohtaa ja 90 §:n 1 momentin 2 kohtaa sovelletaan vasta 1.1.2016.

Valitukseen, joka tehdään ennen tämän lain voimaantuloa annetusta päätöksestä, sekä tällaista asiaa koskevan valituksen käsittelyyn ylemmässä valitusviranomaisessa sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

[HE 164/2014](#), StVM 27/2014, EV 195/2014

20.3.2015/264:>

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2015.

[HE 256/2014](#), StVM 48/2014, EV 313/2014

22.4.2016/297:>

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 2016.

[HE 14/2016](#), StVM 3/2016, EV 26/2016

9.12.2016/1111:>

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

[HE 217/2016](#), StVM 33/2016, EV 183/2016

28.12.2017/1111:>

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2018.

[HE 100/2017](#), StVM 24/2017, SuVM 1/2017, EV 186/2017

8.2.2019/200:>

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 2019.

[HE 88/2018](#), LaVM 12/2018, EV 175/2018

12.4.2019/542:>

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2020.

Valitukseen ja alistukseen, joka tehdään ennen tämän lain voimaantuloa annetusta päätöksestä, sekä tällaisen asian käsittelyyn valituksen johdosta ylemmässä valitusviranomaisessa sovelletaan tämän lain voimaan tullessa olleita säännöksiä.

Lapseen ja nuoren, jonka oikeus 75 §:ssä tarkoitettuun jälkihuoltoon on päättynyt ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. ([30.12.2019/1490](#))

[HE 237/2018](#), StVM 42/2018, EV 317/2018

29.11.2019/1198:>

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2020.

[HE 10/2019](#), HaVM 3/2019, EV 20/2019

30.12.2019/1489:>

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2020.

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallinto-oikeuden päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

[HE 71/2019](#), StVM 18/2019, EV 80/2019

30.12.2019/1490:>

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2020.

[HE 71/2019](#), StVM 18/2019, EV 80/2019

30.12.2020/1242:>

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 2021.

[HE 173/2020](#), SiVM 15/2020, EV 218/2020

27.8.2021/788:>

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä marraskuuta 2021.

[HE 212/2020](#), StVM 11/2021, EV 71/2021

22.12.2021/1276:>

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2022.

Tämän lain 13 b §:n 2 momentissa säädettyä lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän asiakkaiden enimmäismäärää sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2024. Siihen asti lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä saa olla enintään 35 lasta asiakkaanaan.

[HE 170/2021](#), StVM 34/2021, EV 200/2021

10.6.2022/459:>

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2023.

[HE 21/2022](#), LaVM 5/2022, EV 47/2022, Neuvoston asetus (EU) 2019/1111 (32019R1111); EUVL L 178, 2.7.2019, s.1

10.6.2022/460:>

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 2022 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2022.

[HE 21/2022](#), LaVM 5/2022, EV 47/2022, Neuvoston asetus (EU) 2019/1111 (32019R1111); EUVL L 178, 2.7.2019, s.1

8.7.2022/610:>

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2023.

[HE 56/2021](#), [HE 18/2022](#), StVM 9/2022, EV 66/2022

14.4.2023/741:>

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2024. Valtion mielisairaalojen, Puolustusvoimien, Rajavartiolaitoksen, Vankiterveydenhuollon yksikön, valtion liikelaitoksen, hyvinvointialueen, Helsingin kaupungin, HUS-yhtymän, itsenäisen julkisoikeudellisen laitoksen taikka evankelis-luterilaisen tai ortodoksisen kirkon tai edellä mainittujen kirkkojen seurakunnan tai seurakuntayhtymän osalta lain 3 luku tulee kuitenkin voimaan 1 päivänä tammikuuta 2026.

Tällä lailla kumotaan yksityisistä sosiaalipalveluista annettu laki ([922/2011](#)), yksityisestä terveydenhuollossa annettu laki ([152/1990](#)) sekä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 6 luku, sosiaalihuoltolain 47–49 §, terveydenhuoltolain 8 §:n 3 ja 4 momentti, lastensuojelulain ([417/2007](#)) 80 §:n 2 momentti, kehitysvammaisten erityishuollossa annetun lain ([519/1977](#)) 3 §, mielenterveyslain ([1116/1990](#)) 2, 33 a–33 c §, ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain 23 ja 24 §, Vankiterveydenhuollon yksiköstä annetun lain ([1635/2015](#)) 3 luku ja terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annetun lain ([322/1987](#)) 6 §:n 2 ja 3 momentti sekä 10 a–10 f §.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevien ilmoitusten, lupahakemusten ja valvonta-asioiden käsitteilyyn sovelletaan tästä lakia.

Sellainen palveluntuottaja, joka on tehnyt yksityisistä sosiaalipalveluista annetun lain 11 §:ssä tarkoitettun ilmoituksen ja sellainen itsenäinen ammatinharjoittaja, joka on tehnyt yksityisestä terveydenhuollossa annetun lain 9 a §:ssä tarkoitettun ilmoituksen valvontaviranomaiselle ennen tämän lain voimaantuloa, saa jatkaa toimintaansa noudattaen tämän lain säädöksiä, kunnes tässä laissa tarkoitettu rekisteröintipäätös on tehty.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säädösten perusteella myönnetty lupa tai rekisteröity ilmoitus yksityisestä sosiaalipalvelusta tai yksityisestä terveydenhuollossa jää voimaan. Valviran tai aluehallintoviraston tulee kuitenkin viran puolesta ja maksutta muuttaa toimialueellaan ennen lain voimaantuloa palveluntuottajalle myönnetyt luvat ja tehdyt rekisteröinnit tämän lain mukaisiksi palveluntuottajan ja palveluyksikköjen rekisteröinneiksi kolmen vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

Jos sellaiseen toimintaan, johon on myönnetty lupa tai rekisteröinti aiemmin voimassa olleen lain perusteella, tulee olennaisia muutoksia, valvontaviranomainen muuttaa ilmoituksen käsittelyn yhteydessä luvan tai

rekisteröinnin viran puolesta palveluntuottajan kaikki palveluyksiköt kattavaksi tämän lain mukaiseksi rekisteröinniksi.

Tämän lain 52 §:n 1 momentissa tarkoitettu julkinen palveluntuottaja saa lain 5 §:n estämättä jatkaa toimintaansa 1 päivä tammikuuta 2024 jälkeen noudattaen tämän lain säädöksiä. Julkisen palveluntuottajan on annettava valvontaviranomaiselle 16 §:ssä tarkoitettut tiedot ennen tämän lain 3 luvun voimaantuloa 1 päivänä tammikuuta 2026. Tiedot tallennetaan valtakunnalliseen palveluntuottajien rekisteriin (Soteri) maksutta viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2028.

Jos 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus tehdään 1 päivä tammikuuta 2026 jälkeen tai 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen tekemisen jälkeen julkisen palveluntuottajan toimintaan tulee olennaisia muutoksia taikka julkinen palveluntuottaja rekisteröi uuden palveluyksikön, tällaisen ilmoituksen käsitellyyn sovelletaan tämän lain 5 §:ää ja 3 lukua.

Muualla laissa tai asetuksessa olevalla viittauksella yksityisistä sosiaalipalveluista annettuun lakiin ja yksityisestä terveydenhuollossa annettuun lakiin tarkoitetaan tämän lain voimaan tultua viittausta tähän lakiin.

[HE 299/2022](#), StVM 54/2022, EV 315/2022

28.12.2023/1283:>

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2024.

Nuoren, jonka oikeus 75 §:ssä tarkoitettuun jälkihuoltoon on alkanut ennen tämän lain voimaantuloa ja joka lain voimaantultua on 23-vuotias tai vanhempi ennen 1 päivää heinäkuuta 2024, jälkihuolto-oikeus päättyy kuitenkin vasta 30 päivänä kesäkuuta 2024. Jos hyvinvointialue tai kunta on ennen tämän lain voimaantuloa antanut nuorelle päätöksen 12 luvun mukaisesta tukitoimesta, hyvinvointialueen on järjestettävä nuorelle tukitoimi päätöksen mukaisesti.

Lain 77 §:ssä tarkoitettut itsenäistymisvarat on maksettava 2 momentissa tarkoitetulle nuorelle viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2024 tai viimeistään, kun päätöksen mukainen tukitoimi päättyy.

[HE 56/2023](#), StVM 12/2023, EV 79/2023

7.6.2024/309:>

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2024.

[HE 16/2024](#), StVM 3/2024, EV 31/2024

27.6.2025/779:>

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2026.

[HE 13/2025](#), HaVM 15/2025, EV 74/2025